

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013–2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michal Tůma

**Mezinárodní islámský terorismus a informovanost obyvatel
ČR**

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. PhDr. Petr Sak CSc.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013-2016

BACHELOR THESIS

Michal Tůma

**Islamic international terrorism and an awareness of the
Czech population regarding this topic**

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Petr Sak CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 21.2.2016

Michal Tůma

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl vyjádřit poděkování vedoucímu práce Doc. PhDr. Petru Sakovi CSc., za cenné připomínky, odborné rady a trpělivost, kterými přispěl k vypracování této bakalářské práce.

Anotace

Tématem této bakalářské práce je teoretický popis příčin vzniku islámského mezinárodního terorismu z pohledu islámského fundamentalismu, islámského práva a nacionalistického terorismu. Práce se skládá z části teoretické a praktické.

Teoretická část analyzuje příčiny teroristických útoků, původ a mentalitu jejich strůjců a náboženská ospravedlnění těchto činů.

Praktická část zjišťuje dotazníkovým šetřením informovanost obyvatel ČR o této problematice a jejich vnímání islámského světa.

Klíčová slova

Islámský fundamentalismus, terorismus, nacionalistický terorismus, islamismus, islámské právo, mezinárodní terorismus, islám, korán, Palestina, Izrael

Annotation

The goal of the bachelor thesis is to describe the causes of Islamic international terrorism from the perspective of Islamic fundamentalism, Islamic law, and nationalist terrorism. The thesis consists of a theoretical and a practical part.

The theoretical part analyzes possible causes of terrorist attacks as a result of Islamic fundamentalism and nationalism, and deals with religious justification for these acts.

The practical part is a summary of a survey which has been done for the purpose of this thesis. The survey is about the awareness of the Czech Republic citizens on the issue of the causes of Islamic terrorism and their perception of the Islamic world.

Keywords

Islamic fundamentalism, terrorism, nationalist terrorism, Islamism, Islamic law, international terrorism, Koran, Islam, Palestine, Israel

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 TERORISMUS.....	11
1.1 Vymezení pojmu terorismus.....	11
1.1.1 Národní terorismus.....	12
1.1.2 Mezinárodní terorismus.....	12
1.1.3 Globální terorismus.....	13
2 KOŘENY TERORU V ISLÁMSKÉM FUNDAMENTALISMU.....	14
2.1 Islámský fundamentalismus.....	14
2.1.1 Wahhábismus.....	16
2.2 Fundametalistické ospravedlnění terorismu.....	17
2.3 Islamismus.....	18
2.4 Terorismus v historii islámského světa.....	21
2.5 muslimské bratrstvo.....	23
3 VZTAHY TERORISMU A NÁBOŽENSTVÍ.....	25
3.1 Šaría.....	25
3.1.1 Korán.....	26
3.1.2 Sunna.....	27
3.1.3 Džihád.....	28
3.2 Korán a terorismus.....	29
4 PŘÍČINY TERORISMU Z NACIONALISTICKÝCH DŮVODŮ.....	32
4.1 Nacionalistický terorismu.....	32
4.2 Palestinsko-izraelský konflikt.....	33
4.3 OOP a přidružené arabské státy.....	35
4.3.1 Fatah.....	36
4.3.2 Hamás.....	37
4.3.3 Hizballah.....	39
4.3.4 Lidová fronta za osvobození palestiny.....	40
4.4 Antiamerikanismus.....	40
4.4.1 Al Káida.....	41
5 ISLÁMSKÝ MEZINÁRODNÍ TERORISMUS.....	43
5.1 CÍLE VÝZKUMU A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	43
5.2 METODOLOGIE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	43
5.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU.....	44

5.4	PREZENTACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	44
5.5	ZÁVĚRY ŠETŘENÍ	54
6	ZÁVĚR	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	59
	SEZNAM ZKRATEK	61
	SEZNAM GRAFŮ	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Terorismus se v posledních letech stal jednou z největších hrozeb současnosti. Zvýšený počet brutálních útoků na civilní obyvatelstvo se stal velmi často používaným způsobem nátlaku na obyvatelstvo všech částí světa, za účelem prosazení si vlastních politických cílů či upozornění na určitou problematiku a stal se tak novým nástrojem komunikace jejich činitelů, teroristů, s okolním světem.

Ještě před padesáti lety byl tento způsob prosazování cílů jen ojedinělým jevem, který byl prosazován jednotlivci či malými extremistickými skupinami a jen výjimečně organizovanými většími celky. Dnes tyto skupiny mají nadnárodní charakter a mají mnohdy své spřízněné buňky po celém světě, které instruují k prosazení svého zájmu. Tedy to, co bylo dříve velice vzdálené, se nyní dostává i hranicím České republiky, která se také začleňuje do celosvětových programů, ve kterých se podílí na boji s terorismem.

V současném světě je zřejmě s největšími obavami sledován vývoj v muslimských zemích, obzvláště po útocích z 11.9.2001. Útok teroristické organizace Al Káida, která byla vedena Usamou bin Ládinem, změnil navždy mezinárodní postoj k nadnárodnímu terorismu a odstartoval důrazná protipatření proti podobným akcím na celém světě. Spojené státy americké, jako čelní představitel nově vzniklé protiteroristické koalice, častokrát zdůrazňovaly, že tažení, vedené proti terorismu, nesmí být považované za boj proti specifické kultuře či náboženství, to ale muslimské země nepřijímají příliš hodnověrně a stále více se na veřejnosti objevuje obava prezentovaná představiteli těchto zemí o vzrůstající islamofobii, podložená faktem, že boje proti terorismu se odehrávají téměř výlučně na území muslimských států.

Mimo dějinných a kulturních souvislostí je tato oboustranná nedůvěra podstatnou iracionální motivací, která je způsobena nedostatkem informací o dané problematice a z ní vycházející strach z neznámého. Tato bakalářská práce si v teoretické části klade za cíl přiblížit některé aspekty vztahu mezi terorismem a islámem. Praktická část pak ověřuje informovanost a povědomí respondentů z řad obyvatel České republiky o problematice příčin a vnímání islámského terorismu.

Vzhledem k faktu, že se jedná o velice širokou a obsáhlou tematiku, byla jako omezení zvolena geografická poloha Blízkého východu, tedy na území Arabského

poloostrova (Libanon, Sýrie, Jordánsko, Izrael, Irák, oblast území označované jako Palestina, Irán, Turecko a Egypt) a zaměření na mezinárodní a globální terorismus.

Začátek této práce se zabývá terorismem obecně, jelikož má v současnosti velké množství podob a terminologie není proto jednoznačná. Druhá část práce je zaměřená na problematiku islámského fundamentalismu a řeší ji jako možné východisko kořenů terorismu a násilné neústupné šíření víry. To, že se násilí a teror v oblasti šíření islámského náboženství vyskytuje v celé jeho historii, je dokázáno příklady skupin z historie i současnosti. Třetí část práce vymezuje vztah mezi islámským právem a terorismem, podrobuje rozboru některé texty z Koránu a demonstuje tak možnost zneužití víry k prosazení násilí a individuálních cílů. Čtvrtá část je zaměřená na bolestnou problematiku palestinsko-izraelské otázky, která se stále častěji ukazuje být důvodem části teroristických činů. V praktické části je v dotazníkovém šetření zjišťován postoj části obyvatel ČR, jejich informovanost o dané i obecné problematice, ale také i vnímání islámského světa jako celku.

Impulz pro výběr tématu této bakalářské práce byl vlastní zájem o danou problematiku a často podceňovaná závažnost nastalé situace. Měla by čtenáři nabídnout pohled na možné důvody teroristických útoků prováděných různými skupinami po celém světě.

TEORETICKÁ ČÁST

1 TERORISMUS

1.1 VYMEZENÍ POJMU TERORISMUS

„Účelem terorismu je vytvářet teror“, řekl kdysi komunistický vůdce Lenin, jemuž se přičítá odpovědnost za „rudý teror“ z let 1917-21. Slovo teror pochází z latinského slova *terrere*, jehož význam je vyděsit nebo postrašit. Poprvé bylo použito během Francouzské revoluce v letech 1789-1794. Jeho přesná definice není jednoznačně určená a každá společnost popisuje tento problém rozdílně. Nejpřesnější definici nakonec stanovilo americké ministerstvo zahraničních věcí, které terorismus označilo za „...*předem připravené, politicky motivované násilí, prováděné nadnárodními tajnými agenty či organizacemi na nebojujících terčích, obvyklým cílem ovlivnit veřejnost*“¹

Terorismus můžeme tedy nejlépe vysvětlit jako organizovanou formu násilí, kterou páchá agresor-terorista na civilním obyvatelstvu s cílem jej zastrašit a vyvolat mezi ním paniku a zasít strach. Útok provádí z náboženských, politických nebo jiných předem definovaných cílů. Bezohledné útoky teroristů jsou spojeny s velkou brutalitou a se záměrem zasáhnout co nejširší okruh lidí. Premisou teroristů zůstává zájem na co největším rozsahu útoku a jeho následcích, jelikož pak snáze dosáhnou svých cílů. Jedná se o jistou formu psychotické války. Díky médiím, jejichž zájem roste úměrně s rozsahem útoku, je možné informovat, zastrašit a ovlivnit názor obyvatel, dočtených teroristickým útokem. Pod pohrůžkou opakování činu je možné pak používat nezúčastněné osoby jako nástroj k vydírání a vytvářet tak nátlak na úřady a vlády. Mezi další možné teroristické akce můžeme zařadit únos dopravních prostředků, kde vydírání za životy rukojmích je hlavní metodou k prosazení vlastních záměrů, např. propuštění politických vězňů, dále únosy jednotlivců, za jejichž propuštění se žádají politické ústupky a politické vraždy, ve kterých je cílem odstranění nepohodlného politika.²

¹ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 17

² Tamtéž s. 17

Terorismus je termín sice nejasný a mnohý názor se na jeho výklad liší, ale můžeme dle dosavadních poznatků určit tři hlavní vývojové podoby terorismu; národní, mezinárodní a globální.

1.1.1 NÁRODNÍ TERORISMUS

Tato forma vnitrostátního terorismu, která sleduje cíl vynucení změny ve vnitřní politice, se objevuje už v 80. letech 19. století v Rusku, kde si teroristé vymáhali zastavení reforem směřujících Rusko k přizpůsobení se západním standardům. Nejprve se projevoval výhradně atentáty na prominenty, později se objevují první útoky na nevinné obyvatele. Národní vnitrostátní terorismus má mnoho podob a motivací. Rozdělujeme ho dále na levicový a pravicový. Levicový terorismus zpochybňuje legitimitu státu a tak si ospravedlňuje své útoky a naproti tomu pravicový terorismus zpochybňuje legitimitu opozice, ospravedlnění pak hledá v potřebě chránit stát. Oba používají násilí s cílem šířit paniku a strach z určitých, jím vyhovujících, politických důvodů.³

1.1.2 MEZINÁRODNÍ TERORISMUS

Mezinárodní terorismus se objevuje na přelomu 60. a 70. let. Jde o vývojovou formu terorismu, jehož útoky směřují přes státní hranice a zasahují cíle na jiném území. Nešlo již o změny ve vnitřní politice napadaných států, ale o donucení ke změnám v jejich zahraniční politice. Cílem mezinárodního terorismu je donucení konkrétního státu, aby přestal v určité části světa hájit své cíle, popřípadě aby tam změnil svou zahraniční politiku.

Teroristé v zájmu dosahování svých cílů mohou využívat tři pro ně příznivé skutečnosti. První je rozmach osobní letecké dopravy jako mocný a působivý nástroj k vydírání politických činitelů v případě únosu letadla s pasažéry. Druhou závažnou skutečností je velké mediální pokrytí, které se postará o zviditelnění jejich skutků. Třetí klíčovou skutečností je mezinárodní politika. Po porážce armád tří arabských státu

³ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909. s. 152-153

v tzv. Šestidenní válce s Izraelem v roce 1967 ztratily armády arabů důvěryhodnost a na scéně se objevili teroristé s tvrzením, že dokáže efektivněji bojovat za zájmy arabských států s větší účinností než vojáci.⁴

1.1.3 GLOBÁLNÍ TERORISMUS

Globální terorismus vstupuje do popředí po útocích na Světové obchodní centrum v New Yorku 11.9.2001 teroristickou skupinou Al-Kaida. Z hlediska jeho globálního charakteru na něj můžeme nahlížet z několika důvodů. Jelikož jsou teroristické sítě rozprostřeny po celém světě, je to hlavní důvod původu hrozby. Budeme-li sledovat cíle, jde tu o zasazení co možná největšího úderu těm, kteří jsou hlavními aktéry v procesu globalizace. A pokud se podíváme na národnost jejich obětí, tak v případě útoků z 11.9.2001 se nejednalo pouze o Američany, ale o lidi z celého světa.⁵ Objevují se závěry, že příčinou globálního terorismu je zpožděná vedlejší škoda studené války, kde jedna velmoc vsadila na Talibán a podporu džihádu v jeho boji proti velmoci druhé. Na vině může být i válka v Perském zálivu, která způsobila přítomnost amerických vojáků na posvátné islámské půdě, společně s několika dalšími ozbrojenými konflikty, včetně palestinsko-izraelského, který bude dále podrobněji rozebírán.⁶

⁴ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909. s. 153-154

⁵ Tamtéž s. 155

⁶ Tamtéž s. 182

2 KOŘENY TERORU V ISLÁMSKÉM FUNDAMENTALISMU

Islámský fundamentalismus v dnešním světě představuje jeden z nejpoužívanějších pojmů. V neislámském světě není vnímán v pozitivním slova smyslu a je na něj nahlíženo určitou s obavou, jelikož je tento jev velmi úzce spojen s dalším fenoménem dnešní doby, s terorismem.

Ve dvacátém století dvě hlavní větve islámu iniciovaly fundamentalistické hnutí, které si kladlo za cíl obnovit muslimskou kulturní a politickou samostatnost ve státech osídlených araby na Blízkém východě a v Africe. Nejvyšší snahou tohoto hnutí bylo zavedení práva šaría, jakožto základního zákona a od konce 80. let byl terorismus stále častější ve využití jako prostředek k dosažení cílů těchto fundamentalistů.⁷

Násilí, jako prostředek pro prosazování islámského náboženství, není v dějinách islámu nic nového. Už od samotného vzniku existovaly radikální skupiny, které používaly teror k prosazení svých vlastních cílů, je však důležité upozornit, že nikdy neměly velkou podporu obyvatelstva, spíše naopak.

2.1 ISLÁMSKÝ FUNDAMENTALISMUS

Do podvědomí populace se islámský fundamentalismus dostal až v 70. letech. Došlo k jeho propojení s používáním teroristických útoků, atentáty, únosy letadel a množstvím dalších konfliktů v oblasti Středního východu. Ve světě oprávněně vyvolával pocit strachu, bezmoci a reálné hrozby. Podle Kropáčka tento termín poprvé uvedl v roce 1964 Anouar Abdel-Marek, sociolog z Paříže. Ve svých pracích začal rozlišovat dva myšlenkové směry, islámský fundamentalismus a moderní tradicionalismus. V islámském fundamentalismu vidí počátek nového islámského myšlení, volající po návratu k pramenům a k očištění víry. Mluví o pragmatismu v rámci ortodoxie, kdy se připouští sice určitá diskuze, která ovšem nesmí překročit v dialektický boj nebo rozbití jednoty. Cílem je obnovení slavné minulosti a velikosti islámu. Z jeho vyjádření je

⁷ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 360

patrná atmosféra první poloviny 20. století, kdy Orient byl zasažený nacionalismem a islámský projev byl silně potlačován. Islámská společnost zatím tiše snášela vzrůstající sekularizaci.⁸ „*Islám tehdy nebyl ve světě vnímán jako hrozba a ani sám fundamentalismus v pojetí Abdel-Makela, nenese negativní znaménko.*“⁹

Kropáček dále upozorňuje na nejednoznačnost termínu a poukazuje na rozdíly ve výkladu, ale podle něj se fundamentalismus zakládá na strohém přesvědčení o majetnictví pravdy a vyznačuje se naprostou neústupností, nenávisí a tvrdostí srdce. Z Koránu si účelově vybírá jen některá témata a symboly, je velice kritický k obzvláště k západním kulturním vlivům a neváhá přecházet k tvrdému jednání proti jinak smýšlejícím. V ideologickém poli tohoto vyznání je formulován užší proud politického islámu, islamismus. Ten obsahuje ustanovení celospolečenských cílů islámské totality a neváhá sahat až k násilí.¹⁰

Islámské země nemají pro fundamentalismus žádný zvláštní termín. V podvědomí muslimů je vnímán jako něco přirozeného, proto pro tento jev nemá arabština žádný výraz. Muslimští fundamentalisté si říkají „islámíjun“, což v překladu znamená islamisté. Termín se později zabydlel i v západním světě. Tito lidé naprosto odmítají jakoukoliv historicko-kritickou exegezi Koránu. Také odmítají představu člověka jako autonomní bytosti. Na první místo pak staví veřejný zájem před zájmem osobním.¹¹

⁸ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. str. 20-21

⁹ Tamtéž, str. 21

¹⁰ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. Str. 31

¹¹ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 17-19

2.1.1 WAHHÁBISMUS

Odmítání západní kultury, která byla do islámských zemí přinesena, není přímou příčinou vzniku fundamentalismu. V dějinách islámu existují už v raných stádiích tendence k přísnému dodržování božích zákonů a následování doslovného výkladu koránu.

Pokud si odmyslíme spojení fundamentalismu s euro-americkou moderní civilizací a jeho boje proti němu, nacházíme v dějinách islámu zásadní mezník v podobě právní školy Ibn Hanbala. Jeho stoupenci vždy přesvědčeně lpěli na doslovném výkladu koránu a odmítali jakékoliv cizí vlivy.¹² Tyto myšlenky pak dále rozvíjel v 18. století Muhammad b. Abdalwahháb a dal tak život hnutí, které se nazývalo wahhábismus. Cílem wahhábistů bylo znovuobjevení jednoho Boha, obrození islámu a odstranění všech inovací a praktik, které by odporovaly islámu ze 7. století. Wahhábismus usiluje tedy o „*rigorózní výklad Koránu a očištění islámu od cizích vlivů a moderních snah.*“¹³ V roce 1744 uzavřel Al-Wahháb společenství s emírem Muhammadem Ibn Saúdem. Ten se později postavil v čele wahhábistických hnutí a po vzniku Saudské Arábie¹⁴ se wahhábismus stal státním náboženstvím.¹⁵ Saudská Arábie bývá proto označována za nejstarší fundamentalistický stát. Hlavním pojmem nejen wahhábismu, ale i celého islámu je tawhíd. Tento pojem znamená jedinstvo Boží a jím stvořeného řádu světa. Wahhábisté věří, že tahw by měl být reflektován a že je Bůh ústřední postava celého

¹² KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. s. 37

¹³ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2007. ISBN 978-808-7029-190. s. 193

¹⁴ Pozn.: Saudská Arábie vznikla v roce 1932

¹⁵ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2007. ISBN 978-808-7029-190. str. 193 s. 360

života, jako stvořitel a i ten, kdo formuluje zákony.¹⁶ V životě to znamená důsledné dodržování práva šaría.

2.2 FUNDAMENTALISTICKÉ OSPRAVEDLNĚNÍ TERORISMU

Nedílnou součástí islámu je politický prvek. Neuznává však rozdělení sociálních věcí na veřejné a soukromé a proto jsou muslimové nabádáni k tomu, aby napravovali chování okolního světa do souladu s náboženským učením a s morálním prvkem koránu a sunny. Fundamentalisté v podstatě věří, že použití násilí je schváleno Bohem (Alláh) jako odpověď a lék na přítomnost hříchu ve světě. Vycházejí z výkladu džihádu vznikuvší v době středověku, kde je chápán jako válka proti nemuslimským zemím. V současnosti tento výklad používají sunnitští fundamentalisté jako ospravedlnění svých teroristických akcí v Izraeli, USA a v Evropě. Nejsilnější teologické vysvětlení a ospravedlnění fundamentalistického terorismu podává Ajatolláh Chomejní. Jeho argumentům přidala na síle víra, že je vůdcem, který dokáže zvrátit chod dějin a umožní pravověrným muslimům vítězství. I když tradiční šíitské učení připouštělo pouze obrannou válku, Chomejní později zastával názor, že „... v šíitském vysvětlení práva použití násilí muslimy se tvrdí, že islám čelí apokalyptické krizi, ohrožující samostatnou existenci muslimského společenství.“¹⁷ Také vydal edikt, ve kterém prohlašuje, že akty násilí, které jsou proti učení koránu, mohou být ospravedlněny státním zájmem. Fundamentalisté zarputile věří, že k osvobození od hříšných jevů západní civilizace a vymanění se z jejího sevření, je nutné použití násilných prostředků. K tomuto účelu pak slouží nová generace válečníků, jejichž smyslem je krutost a zabíjení. Je velkým omylem si myslet, že tito válečníci jsou zoufalci nebo nevzdělaní chudáci. Jak již bylo

¹⁶ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. s. 20-21

¹⁷ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 362

výše uvedeno, jedná se o vzdělané osoby, kterým skutečně chudí slouží jako ochranný štít a záminka a snaží se terorismem o zlomení vůle odporu protivníka.¹⁸

2.3 ISLAMISMUS

Na veřejnost také pronikl termín islamismus. Je to pojem velice úzce spojený s fundamentalismem. Luboš Kropáček tento pojem vidí jako označení pro intenzivní projevy islámu ve veřejném životě. Islamismus označuje jako pevné propojení náboženství a politiky.¹⁹ I když je tento termín na západě velice používaný, není jednoznačně definovaný. V encyklopedii blízkovýchodního terorismu nacházíme jeho nejčastější prezentace:

1. *Forma výraznějšího prolínání islámu s politikou (politický islám)*
2. *Forma islámského náboženského fundamentalismu (tedy ultrakonzervativního pojetí islámu), která je odpovědí na hegemonické tendence Západu (evropský kolonialismus 20. Století, pozápádňování, západní podpora zkorumpovaných arabských režimů a Izraele, sionismus)*
3. *Forma šíření islámu teroristickými metodami*
4. *Forma nové politické ideologie*²⁰

Islám je náboženství. Islamismus je ideologií, která však nebyla důvodem k ztroskotání koloniálních režimů v islámském světě. Objevuje se jako důsledek tohoto jevu nahrazující v blízkovýchodních a severoafrických zemích bývalé kolonizátory. Má následující charakteristický rys. Nehledí na islámské náboženství jako

¹⁸ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 362-369

¹⁹ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. s. 29

²⁰ ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2007. ISBN 978-808-7029-190. s. 88-89

na soukromou volbu jedince, ale utváří z islámu politickou ideologii s revolučním radikálním cílem. Samotné náboženství není přitom ale příčinou konfliktů, které radikálové využívají pro své účely, ale pouze prostředníkem. Islamisté totiž vnímají poselství koránu jako jednoznačné. Řídí se jím i v každodenních situacích všedního života. Nejsou ochotni připustit jedinou odchylku od přímého slova Boží a považují korán a sunnu za dokonalý a jediný návod na všechny různé životní otázky. Jelikož je pro islamisty politika a islám pevně a nedílně propojena, má i šaría pro ně universální platnost jako hodnotový a právní řád, který je nedílně spjatý s životem muslima. Islamisté také neváhají použít násilí jako prostředku. Usilují o vytvoření globálního společenství všech muslimů a vytvoření islámského státu s výše uvedenými pravidly a řádem.

Po celém světě, kde žijí muslimové, nabývá islamismus v posledních letech na síle. Po svržení šáha Rezá Pahlavího v 80. letech se islamisté poprvé dostávají do situace, kdy jsou schopni realizovat své vize a představy v islámském státním útvaru. Islamisté získávají přízeň hlavně u sociálně slabších, znevýhodněných a nespokojených lidí a chtějí jim tak propůjčit politický hlas. Vládnoucí garnitury těchto lidí jsou pak tlačeny do kouta výtkou bezbožnosti. Živnou půdou pro extremistické ideologie se stala chudoba, nízká gramotnost a nestabilita tamních režimů. Tyto faktory jsou viditelné po celém muslimském světě. Lidská práva se ve většině těchto zemí nedodržují, mnohdy nejsou ani napsaná na papíře. Úroveň vzdělání například v Maroku je tak nízká, že více než polovina obyvatel je analfabety. Obdobně je tomu v Tunisu, kde se jedná o téměř třetinu obyvatel. K těmto faktorům se v mnoha případech přidávají další, jako je korupce, vysoký přírůstek obyvatel a izolace bohatých a chudých států, byť jsou v těsném sousedství. Je však důležité upozornit, že je na omylu každý, kdo se domnívá, že současný teror způsobovaný islamisty má svůj původ v chudinských čtvrtích. Současní teroristé, jako ti z útoků z 11. září, oproti jejich předchůdcům, pochází převážně ze středních vrstev, byli studenty vysokých škol, měli dostatek peněz, dokázali hovořit cizími jazyky a žili v blahobytu. Je tedy zřejmé, že terorismus sponzorovaný státem je na ústupu a je postupně nahrazován „supernacionálními globálně působícími

islamisty“²¹, jejichž krvavá revoluce je směřovaná proti novému Západnímu světovému pořádku a využívají pro tyto účely atentáty a guerillovou taktiku. V tomto ohledu najdeme u jejich myšlení rozpor, neboť mentální odmítání modernosti, pokroku a techniky v kontextu působí velice paradoxně, jelikož právě tito lidé dokonale ovládají onu nenáviděnou západní techniku.

Rozlišují se tři typy islamistů. Prvním jsou takzvaní „Afgháni“. Tito dobrovolníci dorazili do Afghánistánu bojovat za své náboženství a proti Sovětskému svazu. Byli zpočátku podporováni a financováni západními státy, které v tomto ohledu sledovaly vlastní cíle proti společnému nepříteli. Později se uchýlili do ilegality a žili z pašeráctví a obchodu s narkotiky. Druhou skupinou jsou intelektuálové. Tito islamisté často studují na západních univerzitách a během svých osobních krizí a z nelibosti nad západními systémovými teoriemi se od svých původních cílů odvracejí. Poslední a největší skupinu tvoří mladí lidé z prostředí venkovských měst ze střední vrstvy. Ve městech jsou obklopeni prostředím, které je pro ně nezvyklé a změna, která přichází s přizpůsobováním se urbánnímu světu na ně silně doléhá. Tyto tři skupiny jsou pak ideální pro nábor nových členů do extrémistických muslimských teroristických skupin.²²

Kropáček vidí sociální příslušnost radikálů podobně. V jejich řadách převažují obyvatelé měst a nejvíce lidí se k opozičnímu islamismu hlásí ze střední vrstvy. Tito lidé zastávají veřejné funkce v nižší státní správě, jsou učitelé, živnostníci, mladá inteligence, duchovní představitelé a také jsou z chudinských čtvrtí měst. Zajímavé je, že fundamentalismus je nejobvyklejší u studentů technických a přírodovědných oborů, kteří pak stojí v čele jako vůdci nebo mluvčí. Jen málo čelních osob islámských hnutí je z řad tradičně vzdělaného duchovenstva. Výzkumy z této oblasti také naznačují, že do čela se staví nová inteligence, která je odlišná od tradičního duchovenstva. Tato nová

²¹ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 30

²² ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 18-23

generace, která získala vzdělání, postrádá uplatnění. Ze západu si kromě vzdělání určitého řádu přináší také na západě moderní kritiku proti establishmentu. Jejich studium koránu je spíše povrchní, ovšem s oblibou se na něj odkazují. Kropáček pak hodnotí islámská hnutí jako „ ... *nesourodá spojení různých sociálních skupin s různými cíli, ... spájené soubory hesel se společným jmenovatelem islámu, který se osvědčuje jako vysoce efektivní ideologický mobilizační prostředek a psychický regulativ moderní politické akce.*“²³

Islamismus ale nemusí být nutně spojován s násilím, politickým radikalismem a terorismem. Je proto dobré rozlišovat umírněný islamismus a radikální islamismus. Část muslimů, kteří smýšlejí islamisticky, zavrhuje užití válečných nebo teroristických prostředků. V radikálním smyslu se jedná o vlastní interpretaci a chápání islámského učení. Islamismus je viděn jako náhrada za dosavadní nelibost a nespokojenost a je radikální náboženskou a horlivě zapálenou angažovaností za „...*to, v čem jedinec vyznávající Alláha rozpoznává podle svého přesvědčení jeho vůli*“²⁴. Tato radikální menšina, hlásající absolutní oddanost své myšlence, vidí svůj světonázor velice jednoduše. Radikální vyznavač Alláha vede nesmiřitelný boj proti nevěřícímu, bezvěrci, za kterého si můžeme dosadit především USA a Izrael.²⁵

2.4 TERORISMUS V HISTORII ISLÁMSKÉHO SVĚTA

Prosazování si vlastních cílů násilím na druhých není v islámu nic nového. Celá jeho historie je tímto protkaná, avšak stejné tendence najdeme i u jiných, například křesťanských extrémistických hnutí. Za pozornost stojí ta islámská hnutí, která si zvolila teror a násilí jako hlavní nástroj k prosazení svých cílů. Tyto skupiny ale nikdy

²³ KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7. s. 47

²⁴ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 18

²⁵ Tamtéž s. 17-19

nezískaly podporu většiny populace, právě naopak. Velká většina obyvatel k nim a k metodám, ke kterým se uchýlovaly, zastávala krajně odmítavé stanovisko.

První počátky radikálního islámského fundamentalismu pozorujeme u Cháridžovců (z arabského al-chawáridž – odlučující se)²⁶. Tato radikální skupina se vyznačovala úsilím o změnu politické moci. Oddělila se od hlavního proudu islámu v roce 657, po bitvě u Siffinu, jelikož nesouhlasili s uzavřeným příměřím. Cháridžovci, kterým se také přezdívalo „islámští puritáni“, trvali na přísném dodržování morálních a duchovních zásad. Prosazovali rovnost mezi lidmi a snažili se o nastolení nového spravedlivého řádu. Také chtěli zrušit do té doby dědičný titul chalífi. Zastávali názor, že chalífou by měl být někdo zbožný, všeobecně uznávaný, bez ohledu na jeho sociální postavení a barvu pleti. Skupina byla vždy menšinová a zastávala ideu permanentního džihádu. Byla fanaticky odhodlaná „zavraždit každého, kdo s nimi nesouhlasil“.²⁷ Zabíjeli nejen přímo své odpůrce, ale i jejich rodiny včetně žen a dětí. Jejich nejvýznamnější činy byly hlavně proti vůdcům jiných proudů islámu.²⁸

Další skupinou, známější než Cháridžovci, jsou assassíni, což doslova znamená „pojídači hašiše“. Tato fanatická skupina byla založena Hasanem Bin Sabbah v 11. století. Legenda uvádí, že tito mladí muži byli nejprve omámeni hašišem a poté navštívili krásnou zahradu, která se nejvíce podobala představě o ráje z koránu. Když pak byli omámeni ještě jednou, bylo jim namluveno, že je podobný život čeká i nadále, pokud vstoupí jako mučedníci do ráje.²⁹ Assassíni se domnívali, že jsou vyvoleni od Alláha šířit jeho víru a mohou odstranit každého, kdo se jim v jejich úmyslu postaví.

²⁶ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

²⁷ Müller, Zdeněk: *Islám*. Praha: NS Svoboda, 1997, s. 33.

²⁸ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

²⁹ HÜBSCH, Hadayatullah. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha: kořeny islámského teroru*. České vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2002, 123 s. ISBN 80-206-0609-2. str. 49

Jejich počet nebyl nikdy příliš velký, takže se tato skupina nemohla postavit protivníkovi v otevřeném boji. Z toho důvodu se uchýlovali k teroristickým útokům, kdy obvykle vysílali jednoho či dva bojovníky, kteří dýkou usmrcovali vlivné nepřátele. Mezi potencionálními oběťmi představa takového útoku vyvolávala takový strach, že se častěji podrobovali i dobrovolně. Assassíni se po útoku nikdy nepokoušeli uniknout a mučednickou smrt vyhledávali pod vidinou věčného života v ráji. Sekta pak zaniká po nájezdu Mongolů ve 13. století.³⁰

2.5 MUSLIMSKÉ BRATRSTVO

Organizací, které jsou spojeny s islámským fundamentalismem, není málo. Fundamentalismus tvoří pro většinu hnutí ideový základ a z něj pak vychází islamismus a jeho násilná součást-extremismus. Mnohdy je obtížné od sebe fundamentalismus a islamismus oddělit, proto nelze jednotlivá níže zmiňovaná hnutí zařadit jednoduše do jedné nebo druhé skupiny. Hranice mezi nimi je velice tenká a nelze ji proto jednoznačně určit. Často jediným pojícím prvkem je nenávisť ke vzniku státu Izrael, tyto organizace pak obvykle usilují o jeho vymazání z politické mapy. Některé z těchto skupin už zanikly, ale svou činností byly nedílně zapsány do dějin terorismu.

Jednou z nejdůležitějších a prvních organizací vzniknuvší za účelem propojení náboženství a politiky je Asociace muslimských bratří (*dža-má'at al-ichwán al muslimín*), která byla založena v roce 1928 Hasan al-Banná společně se šesti dělníky v Egyptě. Al-Banná, který studoval v Káhiře, nabyl přesvědčení, že Egypt je mravně zkažený, nemá respekt k islámské tradici a že Britové tuto zemi okupují. Vyvodil z toho, že mladá generace je v Egyptě ve velkém duchovním nebezpečí, jelikož zdělila falešně vykládanou víru a není se sama schopna z mravního úpadku vymanit a velice se vzdaluje od autentického islámu. Al-Banná si stanovil za cíl tento nepříznivý vývoj změnit. Započal se soustavnou agitací svých přesvědčení a připomínal posluchačům

³⁰ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

zásady mravního islámského etického kodexu v běžném životě, který stavěl do kontrastu s hodnotami koloniálních vládců. Britové, jejichž představa sekulárního státu byla antonymem vize hlasatele al-Banná, islámskými hodnotami přímo opovrhovali. Bratrstvo se velice rychle rozrůstalo a v roce 1949, kdy byl Al-Banní zavražděn, existovalo v Egyptě dva tisíce poboček politického i charitativního druhu a měl zhruba půl miliónu přívrženců. Po druhé světové válce se jeho hnutí ještě více zradikalizovalo, dokonce natolik, že nad ním přestal mít kontrolu. Stupňující se napětí a některé radikální teroristické činy, se kterými nesouhlasil, vedly Hasana al-Banná k navázání písemného kontaktu s vládou v zájmu zmírnění napětí. Právě v těchto dnech byl neznámým útočníkem zastřelen.³¹ Muslimští bratři byli velice dobře organizovaní a jejich strukturu si později převzali i další teroristické uskupení. Po smrti Hasana al-Baná se do čela této organizace postavil Sajjid Qutb, spisovatel a muslimský bratr. Na jeho myšlenkách byla započata íránská revoluce a také velice ovlivnil i myšlení Usáma bin Ládina, který jeho texty četl už jako student a komponoval je do svých projevů a prohlášení.³²

³¹ MENDEL, Miloš. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. Vyd. 1. V Brně: Atlantis, 2000. ISBN 80-7108-189-2. S. 143-147

³² ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 25-27

3 VZTAHY TERORISMU A NÁBOŽENSTVÍ

V této kapitole bude rozebíráno islámské právo šaría a jeho jednotlivé součásti a jejich vztah k užívání a ospravedlňování násilí, jako prostředku k šíření islámského učení.

Kdokoliv se začne zajímat blíže o islám, zjistí, že je to nejen náboženské vyznání a morální předpis, ale i právo. Toto učení předepisuje, co by měl člověk udělat, aby si zajistil přízeň Boha. Nejprve mělo být výzvou k mravnosti a počestnosti, později se ale význam prorocké mise mění z karatské na soudcovskou. Muhammed se zjevuje jako Boží posel a „...přichází zvěstovat nový mravní kodex a zprostředkovat věřícím aplikaci nového Božího zákona“.³³

3.1 ŠARÍA

Význam slova šaría je chápán jako cesta ke zdroji vody nebo vyšlapané stezky, kterou je třeba následovat. Šaría přikazuje žít každému muslimovi podle Božího zákona. Určuje, jak se zachovat v jistých životních situacích. Jedná se tedy o soubor nařízení a předpisů, který koriguje každodenní život muslima po všech stránkách. Ovlivňuje muslima ve sférách života osobního a společenského. Záměr prvotních muslimů přenést „... náboženský ideál jednoty obce na půdu práva a do podoby státního útvaru...“³⁴ zatím nebyl zcela naplněn. Již v minulosti o toto usilovala různá fundamentalistická, džihádistická a v pozdější době islamistická hnutí. Jejich záměr nebyl zatím zcela naplněn, nicméně v současnosti jsou zřetelně viditelné tendence, například násilným vytvořením Islámského státu islámskými radikály na území Blízkého východu.

Islámské právo šaría má dvě základní podoby; právo sunnitské a právo šíitské. Ve světě převládá hlavně právo sunnitské (šíitské právo se aplikuje až na výjimky výhradně v Iránu), proto bude pozornost věnovaná právě jemu. Toto právo vychází ze

³³ KŘIKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualizované vyd., (v nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002, 311 s. ISBN 80-862-2371-X. s. 33.

³⁴ Tamtéž s. 38

čtyř zdrojů, kterými jsou Korán, Sunna, které jsou považovány za původní prameny³⁵, dále pak později vzniknuvší idžmá (konsensus právních autorit) a qijás (rozhodování na základě analogie s Koránem nebo se Sunnou). Islámské právo má i některé další prameny, jako například zvykové právo urf, ty ale nejsou všemi uznány za platné.³⁶

Šaría je často chápána také jako souhrn tří zákoníků, z nichž jeden se týká rituálních záležitostí (ibátát), druhý představuje občanský zákoník (mu'ámalát) a ten poslední řeší prohřešky trestní povahy ('ukúbát). Na lidské chování nahlíží prizmatem náboženské optiky. To znamená, že určuje nejen společenské meze, které nelze beztrestně překračovat, ale i dává návod, kterak být dobrým věřícím. Chce tedy po věřících, aby jednali bohulibě. Islámské právo je tedy případem nábožensky založeného práva. Jeho součástí je také právní věda neboli fikh. Jestliže právo šaría je něco výlučně božské, pak fikh je lidský výtvar, který podléhá změně a v závislosti na čase a na podmínkách vývoje společnosti. Fikh se spoléhá, oproti právu šaría, které je zaměřené na víru, na lidský rozum. Znamená to, že muslimové mohou používat v právních otázkách rozum, ovšem jeho užití je vázáno na přesně definovaná pravidla. Lidský rozum se může aplikovat jen v určitém rámci, podle metodiky. Fikh není tedy spojen s rozumem, který objevuje něco nového a neznámého, nýbrž jde o aplikování „...*znalosti božího zákona na společenskou realitu nebo usměrňování společenské praxe podle předpisů Božího zákona.*“³⁷

3.1.1 KORÁN

Korán je pokus, jako všechna jiná velká náboženská díla, o podání zprávy o zrodu světa a člověka z božského podnětu. Byl zjeven v arabštině a tím byl určen pro ty, kteří mluví arabsky. Jeho základní poselství je jednoduché. Člověk jako společenský tvor

³⁵ Šiitské právo klade důraz na Korán, sunnu za pramen neuznává.

³⁶ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

³⁷ KŘIKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualizované vyd., (v nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002, 311 s. ISBN 80-862-2371-X. s. 41

reaguje na okolní prostředí a proto každý, kdo chce žít podle Božího zjevení, musí se nejen individuálně oddat do vůle boží, ale také musí přispět svému okolí k uplatňování společenských a kulturních norem podle principů islámské morálky určené Alláhem (Bohem). Toto poselství má nadčasovou platnost a platí, že člověk v něm není pánem nad světem (z tohoto důvodu není možné, aby utvářel svoje vlastní morální zákony), musí se proto podřídit těmto božským příkázáním. Není však zcela jednoznačný, proto každá muslimská obec a každá generace muslimů se musí umět rozhodovat sama, ale korán jim slouží jako návod tím, že ukazuje cestu. Nenabízí však řešení v určitém čase a místě, to musí muslimové najít sami svými skutky.³⁸

Korán, jak již bylo zmíněno, je základním zdrojem islámského práva. Je chápáný jako primární islámská autorita. Představuje shrnutí Božích zjevení, která byla podle legendy od roku 611 až do smrti v roce 632 přijímána Prorokem Muhammadem od archanděla Džibríla. V podstatě byl Muhammadovou smrtí uzavřen a nemohl proto reagovat na potřeby muslimské společnosti, které se postupem času měnily. K formálnímu uspořádání a písemné kodifikaci textu došlo až za vlády třetího chalífi Uthmána v roce 651, do té doby se toto učení mezi muslimy šířilo pouze ústně. Korán dělíme na 114 súr (kapitol), které jsou dále členěné na áje (verše), slova a písmena. Súry jsou odlišně staré. Súry vytvořené v období před hidžrou (odchod Muhammada z Mekky do Mediny v roce 622) se nazývají súry mekské a jsou krátké a řeší věroučné otázky a súry medinské, které jsou delší a obsahují právní předpisy pro společenský a kulturní život v islámském společenství, neboli ummy (komunita věřících)³⁹

3.1.2 SUNNA

Sunna je soubor příběhů a výroků, které pojednávají o životě Proroka Muhammada. V současnosti by se jimi měl každý věřící ve svém jednání řídit. Jednotlivé příběhy se nejprve, podobně jako u koránu, šířili ústně a postupem času začali být seskupovány

³⁸ KŘIKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualizované vyd., (v nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002, 311 s. ISBN 80-862-2371-X. s. 28-33

³⁹ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

do větších písemně zaznamenaných celků. Nejznámější a nejuznávanější sbírka je Salh al-Bucháří a Sahih Muslima, vzniklé v 9. století.

Jelikož v koránu byl rozpor v obecných zásadách a islámskou praxí na jedné straně a množstvím interpretací právních výkladů a tradic na straně druhé, rozhodl se Muhammad Ibn Idríse aš-Šáfíí (767-820) hledat vedle značně obrazného a náznakového koránu pro každodenní život lepší východiska práva. Sunnu, tvořenou výhradně hadísy o Muhammedovi, označil jako zdroj práva a vysvětlil to tím, že korán není v rozporu s hadísy, které ale korán objasňují. Proto se muslimská obec řídí koránem i sunnou. Sunna se tedy stala „...*důležitým regulátorem náboženství a rituálu a zároveň i společenské a právní praxe.*“⁴⁰ Sunna vysvětluje, potvrzuje, reguluje nebo koriguje korán a současnosti převládá názor, že je s ním téměř na normativní úrovni. Koránu se ale jako přímého zachycení božího slova dává v případě rozporu přednost.⁴¹

3.1.3 DŽIHÁD

Džihád (arabsky „úsilí“, „snaha“) je nejednoznačně interpretovaný pojem. Vyjadřuje závazek a boj v duši každého muslima vůči islámu. Jeho výklad je různý, znamená stejně tak důraz na dodržování etických principů islámu, jako obranu válkou proti jinověrcům. V šaríj jsou vymezeny čtyři základní typy. Velký džihád-džihád srdce-je individuálním úsilím o víru, čímž se rozumí „...*sebepřekonávání a boj proti nízkým choutkám*“.⁴² Ostatní jsou takzvané menší džihády. Patří sem džihád rukou-charitativní a sociální činnost, džihád jazyka-šíření islámu mírovou cestou, džihád meče-obrana

⁴⁰ KŘIKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualizované vyd., (v nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002, 311 s. ISBN 80-862-2371-X. s. 37

⁴¹ BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

⁴² ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 46

islámu násilím. V současné době je džihád vykládán spíše radikálním způsobem z úst islámských fundamentalistů, proto je veřejnosti známá spíše jeho násilná podoba.⁴³

Muslimové veskrze chápou džihád jako boj za dobrou věc. Džihádem může být každé strádání. V Íránu na univerzitách např. zavedli oficiální výukový džihád za lepší známky. V 70. letech vzniklá právní škola, zastávající opačné stanovisko tvrdí, že prorok nikdy nečinil rozdílu mezi „malým“ a „velkým“ džihádem. Někteří pak zastávají myšlenku, že džihád znamená „chopit se zbraní“ a postavit nevěřící před volbu, zda přijmou islámskou víru, nebo se podrobí islámské nadvládě. Na podobném principu uvažování je založena logika Usámy bin Ládina, jako strůjce útoku na světové obchodní centrum, který paradoxně nemá k vyhlášení džihádu zmocnění. Mezi sunniti je totiž jediný oprávněný chalífa, Prorokův nástupce.⁴⁴

3.2 KORÁN A TERORISMUS

Korán ani sunna přímo o terorismu nikde nepojednávají, ale některá ustanovení s ním úzce souvisejí. V těchto částech jsou určeny případy, kdy muslimové mohou použít násilných prostředků a rozhodují o tom, jaká pravidla jsou třeba dodržovat. Jedná se o morální zásady, na kterých je islámské učení založeno a o určitou podobu doktríny „spravedlivé války“. Korán vždy určuje důležité principy, sunna je následně rozebírá a doplňuje příklady z praktického života. Obecně vzato Islám nabádá k pokojnému podvolení se Boží vůli. Nesouhlasí se zbytečným násilím a podobně jako jiná náboženství zastává rovnost všech lidí, spravedlnost, toleranci, odpuštění a svobodu vyznání. Proto morální zásady spíše vylučují terorismus z muslimského světa. V koránu přímo stojí „...*vejděte všichni v mír*“⁴⁵, „...*raději odrážej zlé tím, co je lepší!*“⁴⁶

⁴³ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 53

⁴⁴ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 48-49

⁴⁵ Korán 2:208

⁴⁶ Korán 23:96

V souvislosti s metodami teroristů je zajímavé, že zakazuje sebevraždu „...a nepřivozujte si smrt!“⁴⁷

V rámci doktríny spravedlivé války je povoleno používat násilných prostředků v následujících případech: v sebeobraně a v „boji na stezce Boží“. Sebeobrany mohou muslimové užít v případech, kdy nemohou praktikovat svobodně svoji víru, trpí pod nespravedlivou nadvládou, nebo je jim zabírána posvátná půda. V koránu to blíže popisují následující verše: „...zabíjejte je všude, kde je dostihnete a vyžeňte je z míst, odkud oni vás vyhnali, vždyť svádění od víry je horší než zabití.“⁴⁸ a „...Bůh vám zakazuje brát si za přátele ty, kteří kvůli vám bojovali kvůli náboženství a ty, kteří vás vyhnali z příbytků vašich a ty, kteří pomáhali při vašem vyhánění.“⁴⁹ Malý džihád, neboli „boj na stezce Boží“ by měl břit k obecnému ukotvení spravedlivé vlády v zemi. Korán tento pojem dále nerozvádí, ale rozborem výkladu můžeme dospět k závěru, že boj za spravedlnost („boj na stezce Boží“) je totožný s bojem za šíření islámu.⁵⁰ Veršů podporující takové chápání koránu nalezneme více, naproti tomu některé verše pojmají „boj na stezce Boží“ volněji.⁵¹ Z tohoto důvodu je možné usuzovat, že džihád je pojem vcelku nejasný a proto není překvapivé, že je vysvětlován mnoha způsoby. V případě užívání násilných prostředků je chování věřícího korigováno v koránu pouze obecně. Sunna je konkrétnější a přináší nám další závazky v podobě zákazu zabíjení žen a dětí. Tyto zásady však mohou být v případě nutnosti porušeny. Zásady chování při

⁴⁷ Korán 4:29

⁴⁸ Korán 2:191

⁴⁹ Korán 60:9

⁵⁰ „Ti kdož uvěřili, bojují na stezce Boží a ti kdož neuvěřili, bojují na stezce Tághúta. Bojujte proti přátelům satanovým...“ Korán 4:76

⁵¹ „A budou-li ochotni k míru, buď k němu ochoten i ty...“ Korán 8:61

džihádu procházely dlouhým vývojem, ale další úpravy nejsou součástí závazné práva šaría a také mezi nimi v mnoha otázkách nepanuje shoda.⁵²

Názor na využití násilných a extrémních prostředků není v islámském právu tedy zcela jednoznačný a nechává muslimům poměrně široké pole působnosti při vlastní interpretaci jeho ustanovení. Dokazuje to historický vývoj koncepce džihádu a odlišné postoje jednotlivých muslimských skupin.

⁵² BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

4 PŘÍČINY TERORISMU Z NACIONALISTICKÝCH DŮVODŮ

4.1 NACIONALISTICKÝ TERORISMU

Břetislav Tureček ve své knize *Nesvatá válka o svatou zemi* uvádí příběh, který mu vyprávěl známý izraelský historik Tom Segev. Přesně vysvětluje rozhořčení, které skrývá problematika palestinsko-izraelské otázky. Tento historik zjistil, že jistý institut, napojený na Organizaci pro osvobození Palestiny, bez jeho svolení přeložil do arabštiny a vydal jednu z jeho nejznámějších knih. Jako host na knižním veletrhu si na to stěžoval u arabského vydavatele s tím, že mu ukradli knihu. Palestinský aktivista ale nelenil a Segevovi do očí řekl: „...*Máte pravdu, ukradli. Ale vy jste nám ukradli celou zemi!*“⁵³ Tato historka přesně vystihuje vnímání palestinců v otázkách založení Izraele. Toto přesvědčení arabů je klíčový argument a důvod k neústupnosti u jednacího stolu. Svě počínání tím také obhajují palestínští teroristé a geriloví bojovníci, kteří považují návrat židů do své vlasti za další nenápadnou kolonizaci. Dokonce i zakladatel Izraele David Ben-Gurion o mnoho let později uvedl, že odpor chápal a v důvěrném rozhovoru s Nachumem Goldmannem uvedl: „... *proč by Arabové měli přistoupit na mír? Já být arabským vůdcem, nikdy bych se s Izraelem nesmířil*“ a dále pokračoval „...*oni vidí, že jsme přišli a ukradli jejich zemi. Proč by se s tím měli smiřovat?*“⁵⁴ Z toho je patrné, jak bolestivá musí otázka ohledně okupace Palestiny a založení Izraele pro araby být. Proto bylo založeno mnoho organizací a hnutí, které jako jeden z hlavních cílů měli osvobození Palestiny od cizí nadvlády a dopouštěli se mnoha útoků, únosů letadel a atentát ve snaze dosáhnout svých cílů. Tento jev by se dal klasifikovat jako nacionalistický terorismus.

⁵³ TUREČEK, Břetislav. *Nesvatá válka o Svatou zemi: málo známá zákoutí nelítostného boje mezi Židy a Araby*. Vydání první. 287 pages. ISBN 80-242-3157-3. s. 13

⁵⁴ Tamtéž s. 14

Nacionalistický terorismus jako krajní prostředek národně osvobozeneckých hnutí zahrnuje násilná jednání, která jsou vedena proti symbolickým nebo náhodným obětem a je hnán snahou o sebeurčení některého národa. Ve svých útocích se orientuje na konkrétní osoby nebo na určité kategorie osob, hlavním cílem je také upoutání pozornosti k dané otázce, jejíž řešení se snaží prosadit. Jelikož většina muslimských států po kolonizaci dosáhla nezávislosti relativně brzy, soustředila se pozornost především na otázku Palestiny. Dokládají to založená radikální hnutí jako Hamás, Organizace pro osvobození Palestiny, řízená Jásirem Arafatem a Lidová fronta pro osvobození Palestiny, nechvalně proslulé únosy letadel v 70. letech.⁵⁵

4.2 PALESTINSKO-IZRAELSKÝ KONFLIKT

Nedůvěra, která panuje od nepaměti v oblasti Blízkého východu mezi arabským a židovským společenstvím, přerostla v násilnosti koncem 20. let minulého století. Byla posílena přílivem židovských uprchlíků z Evropy, utíkajících před nacismem v Německu. Britové v Palestině stáli jako koloniální vládci před vážným problémem, právo na život se tu rozhodli uplatnit dva národy, arabský a židovský. Snažili se těžkou situaci uklidnit, ale i tak se stupňování násilí nepodařilo zabránit. Proto Britové začali přípravou židovských bezpečnostních sil, čímž se obrátili zády k arabům. Židé byli k návratu do Palestiny vyzýváni sionistickým hnutím, které po 1. světové válce vybídlo k založení židovského státu na území Palestiny.⁵⁶

Již v roce 1917 tzv. Balfourovou deklarací učinila Británie Židům příslib národní domoviny v Palestině, která byla jejich mandátním územím. Tyto sliby však v téže době Británie dala i Arabům v domnění, že toto území budou obývat společně s Židy. Už v meziválečném období docházelo mezi arabskou komunitou a židovskými přistěhovalci k řadě vážných konfliktů, které Britové neuměli rozhodně řešit, což vedlo

⁵⁵ TUREČEK, Břetislav. *Nesvatá válka o Svatou zemi: málo známá zákoutí nelítostného boje mezi Židy a Araby*. Vydání první. 287 pages. ISBN 80-242-3157-3. s. 13-40

⁵⁶ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 53. s. 257

k radikalizaci obou stran.⁵⁷ Když nastupuje k moci v Německu Adolf Hitler, začal uplatňovat protižidovskou politiku oficiálně. Což mělo za následek, že do Palestiny přijíždělo víc a víc uprchlíků. Proti tomuto faktu se postavila řada palestinských politiků a chtěla židovské přistěhovalectví zastavit. Mezitím se začínaly stupňovat útoky na obou stranách, „... spirála násilí a odvetného násilím otáčela stále rychleji“⁵⁸.

Po druhé světové válce, která stála Židy 6 milionů obětí, do Palestiny zamířilo na 100 tisíc Židů, hnáni touhou po vlastním státu. Tento exodus byl podporován všemi dosavadními mocnostmi. Situace se stala nevladatelnou. Zatímco během války se židovský terorismus příliš neobjevoval, nyní se rozhořel naplno. Útoky byly směřovány především na britské cíle a vznikla také silná protibritská kampaň ze strany židovských sionistů, jejichž organizace se spojily k obhajobě svých cílů.⁵⁹ Po útoku na Jeruzalémský hotel Král David, který spáchala židovská organizace Irgun Cvai Leumi, oznámila na začátku roku 1947 britská vláda svůj úmysl vzdát se svého mandátu v Palestině a měla v úmyslu předat celou záležitost OSN. Ta zřídila Zvláštní výbor OSN pro Palestinu (UNSCOP- United Nation Special Committee on Palestine), který po šetření rozhodl vydat rezoluci, ustanovující rozdělení Palestiny na arabský a židovský stát. Zvláštní pozornost se věnovala Jeruzalému. Spadal pod vlastní správu OSN a měl mít poměrově vyvážené obyvatelstvo. OSN zde chtěla zajistit přístup k posvátným místům každé náboženské komunitě. Tento plán se však Arabům v Palestině a i v okolních státech rozhodně nelíbil. Když byl v roce 1948 vyhlášen stát Izrael, napadly ho okamžitě sousední i další arabské státy s cílem Izrael zničit. Izrael za vydatné podpory USA, Sovětského svazu a dalších protivníky poráží a válka mu přinesla další podstatný územní zisk. Po této válce vlastně přestala Palestina

⁵⁷ VESELÝ, Zdeněk. *Dějiny mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 606 s. ISBN 978-807-3800-185. Str. 385-386

⁵⁸ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 53. s. 263

⁵⁹ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4. s. 53. s. 268

existovat, stejně jako ta část, kde měl vzniknout arabský stát. Vznik Izraele a následná válka měla za následek nepříjemný a dodnes nevyřešený problém palestinských uprchlíků, jejichž počet čítal kolem 1 milionu a postupem let vzrostl na 2,5 milionu vyhnaných Arabů.⁶⁰

4.3 OOP A PŘIDRUŽENÉ ARABSKÉ STÁTY

Organizace pro osvobození Palestiny vznikla na kongresu, který se konal v jordánském sektoru Jeruzaléma v roce 1964. Založení inicioval Egypt a v řadách OOP se brzy objevují významné palestinské osobnosti. Organizace sice z počátku zastřešovala vojenské a uprchlické skupiny, později se do ní přidávaly různé dělnické asociace i schopní jednotlivci.

Hlavním cílem OOP pak byla mobilizace palestinského národa a obnovení jejich domovů s jejich vlastní vládou a založení demokratického státu. Za tímto cílem podnikala a sponzorovala celou řadu násilných činů, které byly směřované jak proti izraelským vojákům, tak proti nevinným civilistům. OOP se ale nikdy k násilným činům nepřiznala, i když o tomto tvrzení existují silné mezinárodní pochybnosti. Cíle této organizace se pak postupem času částečně změnila. Z původního založení palestinského státu na místě dnešního Izraele zmírnila své požadavky na území. Počáteční stanovisko založit stát na území zahrnující celou rozlohu dnešního státu Izrael se omezilo jen na území, která Izrael okupoval od roku 1967. Představitelé OOP později také nemají za svůj cíl zničení Izraele.⁶¹

Nejzajímavější vývoj prodělala OOP ve spolupráci s hnutím Fatah pod vedením Jásira Arafata v 70. a 80. letech. Tehdy se organizace skládala z mnoha malých teroristických a partyzánských skupin. Mezi nejznámější se řadí Fatah, Lidová fronta

⁶⁰ VESELÝ, Zdeněk. *Dějiny mezinárodních vztahů*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007, 606 s. ISBN 978-807-3800-185. s. 385-386

⁶¹ [online]. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://special.novinky.cz/izrael/oop.html>

za osvobozenec Palestiny, Demokratická fronta za osvobození Palestiny, Arabská osvobozenec fronta, As-Saiká a Lidová fronta pro osvobození Palestiny-hlavní velení. Všechny tyto výše uvedené skupiny se pokoušely rozvíjet duch tradic náboženského arabského nacionalismu. Řídícím centrem OOP v 80. letech byla Palestinská národní rada. Členové rady patřili do řad různých malých teroristických skupin a hnutí. Rada zasedala každé tři měsíce a zajišťovala slyšení i menšinovým hlasům.⁶²

4.3.1 FATAH

Doslovně přeložený název „*dobyť*“, je obrácený název složený z iniciál názvu Harakat al-Tahrír al-Warani al-Filastínij, doslovně přeloženo jako „*Palestinské národně osvobozenec hnutí*“. Založila ho v Kuvajtu roku 1959 skupina uprchlíků, která obhajovala palestinskou nacionální ideologii, za účelem zvýšení zájmu arabských států o palestinskou otázku a pokusit se tak vytvořit nové palestinské vedení. Mezi zakladatele patří i Jásir Arafat. Má několik militantních skupin v čele s hlavní vojenskou složkou al-Assif. Ani tak není skupina Fatah vedena jako teroristická organizace, na rozdíl od islamistické organizace Hamás.

Za první teroristický útok Fatahu se považuje nepříliš povedená akce roku 1965, kdy se pokusili o sabotáž nově otevřeného izraelského Národního rozvaděče vody. Za nepříliš povedený se považuje z důvodu zmaření akce ze strany izraelských bezpečnostních složek, kdy byl jeden z členů organizace zajat. Svou dominantní sílu získal Fatah v roce 1967 během šestidenní války, kdy zbavila Organizaci pro osvobození Palestiny do jisté míry egyptského vlivu a zaujala tak zásadnější postavení mezi Palestinci. Tím také získala legitimní politické postavení a rok poté se Fatah k OOP připojil, získal téměř třetinu křesel ve výkonném výboru OOP a Jásir Arafat se stal poté předsedou OOP. Dle prohlášení BBC se tak stalo v roce, kdy Fatah podnikl proti Izraeli na 2432 teroristických útoků. Fatah se pak díky uznání izraelskou stranou přesunul vedením na Západní břeh a do pásma Gazy. Své významné politické postavení

⁶² *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4

s. 298

si drželi do roku 2006, tehdy v parlamentu o většinu, která přešla ve prospěch Hamásu.⁶³

4.3.2 HAMÁS

V důsledku vzniku Izraele je vytvořen Hamás, jedna z významných islámských teroristických organizací, jehož základny se nachází na obsazeném západním břehu Jordánu a pásmu Gazy. Hamás je zkratka pro Islámské hnutí odporu, doslovně pak vyjadřuje zápal či odvahu. Tehdy nesla název „al-Mujama“, kdy jí jako neziskovou organizace založil šejk Ahmad Jásín. Jeho cílem bylo mimo jiné vést věřící k tomu stát se řádnými muslimy a z výtěžků jejich příznivců financovali provoz nemocnic a mešit. Svou současnou podobu a oficiální vznik militantního hnutí získal se začátkem palestinského povstání, intifády, roku 1987. Dnes se považuje za největší fundamentalistické hnutí v Palestině. Neuznává státní autoritu a strukturou je velmi dobře propracovaný. Je zásadně proti všemu co je spojené se západem, je odhodlán zničit Izrael a založit palestinský islámský stát. K terorismu namířenému proti Izraeli docházelo od roku 1987, a to prostřednictvím únosů a vražd arabských informátorů a izraelských vojáků. Za dobu existence mají na svědomí třináct sebevražedných útoků na izraelském území. Příslušníci hnutí Hamás odmítají uznat Izrael jako stát, jsou radikálně proti jakékoliv dohodě s Izraelci a jako jediný prostředek k dosažení svých náboženských a politických cílů pokládají svatou válku. Terorismus proti Izraeli je považován za legitimní. Toto hnutí ale nemá terorismus jako svou jedinou aktivitu, ale je zapojeno i do činností v politických, společenských a kulturních sférách. Cílem hnutí Hamás je, dle jejich vlastního prohlášení, úsilí o zničení Izraele ve svaté válce, džihádu. Usilují o genezi palestinského islámského státu. Za krátkodobý cíl je považován podle oficiální charty Hamás ukončení okupace západního břehu Jordánu, pásma Gazy a východního Jeruzaléma, také je nepřípustné, když Palestincům určují náboženství jiné arabské vlády. Cílem dlouhodobým je pak vytvořit Palestinu ovládanou muslimy a rozkládající se od Jordánu až po středomoří. Když byla podepsána

⁶³ ČEJKA, Marek. Izrael a Palestina - Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu. 2. vyd. Praha : Barrister&Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-16-9. S. 102-145

v září 1993 izraelsko-palestinská mírová dohoda, stanovilo si hnutí za cíl narušení mírových procesů a pro tento účel vstoupilo do koalice s Íránem, který začal Hamás finančně podporovat.

Za teroristické útoky odpovídá vojenské křídlo Hamás, brigáda Izz al-Din al-Kásim⁶⁴, které vzniklé roku 1991. Toto vojenské křídlo dohlíží nad veškerými bojovými akcemi a útoky této organizace. Dále obstarává vše pro špiony, zajišťuje bezpečnostní dohled, přijímá a školí nové příznivce organizace. Tyto instruktáže se provádí na základnách v pásnu Gazy, kde se jim dostává mimo jiné i řádného ideologicko-náboženského vzdělání. Veškeré bojové akce jsou zabezpečeny vnitřní organizační strukturou skládající se ze dvou až trojčlenných samostatných buněk. Tyto buňky mezi sebou nejsou v kontaktu a mají i omezený kontakt s hierarchií hnutí. Celkový počet členů al-Kásim není znám, existují pouze odhady, které udávají celkový počet 40-55 stálých členů.⁶⁵ Hamás má na svědomí sérii brutálních teroristických útoků. Odpor byl ze začátku projevován občanskou neposlušností a docházelo k útokům na izraelské vojáky, kteří byli mnohdy uneseni a popraveni. V Tel Avivu bylo při sebevražedném útoku zabito 21 lidí, což vedlo k vyhocení celé situace. Izraelská vláda reagovala preventivním zabíjením potencionálních atentátníků, což ostře kritizoval celý svět.⁶⁶

Hamás zatím neuskutečnil žádný atentát na neizraelské osoby či instituce, ale neváhal se uchýlit k násilí proti členům muslimského společenství, kteří jednají dle jejich názoru v rozporu s Islámem. Tito lidé byli v některých případech také

⁶⁴ Brigáda byla pojmenována podle kněze zabitého Brity v roce 1935

⁶⁵ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4
s. 379-380

⁶⁶ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s.
ISBN 80-249-0162-5. s. 161-163

popravování. Často patřili k Organizaci za osvobození Palestiny v reakci na výše zmiňovanou mírovou dohodu.⁶⁷

4.3.3 HIZBALLAH

Po ukončení občanské války v Libanonu vládl v této oblasti relativně klid. Když však v roce 1981 docházelo k ostřelování měst severního Izraele, odpověděli Izraelci útoky na uprchlické tábory v této oblasti. Organizace pro osvobození Palestiny se z obav, že izraelská armáda vpadne do Libanonu, který již v té době fungoval jako útočiště různých radikálních skupin, pokoušela dohodnout s Izraelem příměří. To se však nepovedlo a Izrael po šesti dnech Libanon dobyl. V reakci na tuto skutečnost vzniklo nové hnutí, Hizballah, o jehož vznik se také zasloužil podporou a pomocí Irán.⁶⁸

Hizballáh je šíitské hnutí, disponující obrovskou militantní složkou. Je to hnutí velice aktivní i politicky, dokonce, ač bylo prohlášené USA za teroristickou organizaci, má své zástupce v parlamentu, disponuje vlastní televizní stanicí, zabývá se apriorně i sociální politikou, zajišťuje také provoz několika nemocnic a škol. Hlavním cílem této organizace ale nadále zůstalo zničení Izraele, jako okupanta Libanonu a nepřítele muslimů a také každé vojenské zahraniční síle, působící v oblasti. Hizballáh provedl mnoho teroristických útoků, unesl dokonce ředitele CIA pro oblast Blízkého východu Williama Higginse, několik novinářů i členů Americké university v Bejrútu. Přestřelky a vzájemné napadání obou stran pokračovaly i v 90. letech. Když se pak v roce 2000 Izrael stáhl z regionu, aktivita Hizballáhu byla omezena, nicméně útoky v menší míře pokračovaly. Jako příčina se tentokrát uváděla Izraelská okupace části Golanských výšin.⁶⁹

⁶⁷ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4
s. 380

⁶⁸ Tamtéž s. 310-311

⁶⁹ [online]. [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: <http://special.novinky.cz/izrael/hizballah.html>

4.3.4 LIDOVÁ FRONTA ZA OSVOBOZENÍ PALESTINY

Tato organizace byla založena v roce 1967 a stala se průkopníkem únosů letadel jako prostředku pro získání pozornosti ku prospěchu svých cílů. Tato organizace hrála hlavní roli v událostech, které vedly k „černému září“, vyhoštění palestinských militantních sil z Jordánska. Jednalo se o sérii únosů, které měly za cíl sesadit krále Husajna. Jeden den se jim podařilo zmocnit se současně tří letadel, která pak v příštích dnech vyhodila bez pasažérů do vzduchu, na protest proti britské a americké politice namířené proti Palestincům. Tato akce měla ale spíš opačný efekt. Rozlítla krále Husajna a ten v odvetě při operaci jordánských vojáků zabil několik tisíc Palestinců. Organizace, která byla rozdělená na dvě skupiny (Lidová demokratická fronta za osvobození Palestiny a Lidová demokratická fronta za osvobození Palestiny-hlavní velení) podnikala také teroristické útoky i v Evropě. Unesla letadlo společnosti Lufthansa a požadovala výkupné, které nakonec od německé vlády dostala a zničila pomocí výbušnin v nizozemském Rotterdamu ropné nádrže. Jejich cílem byly rovněž i Izraelci, když teroristé v přestrojení za turisty zahájili střelbu ze samopalů do civilistů na letišti v Lod. Únosy letadel pokračovaly i v polovině 70. let, ovšem již nebyly tak úspěšné, zejména kvůli pokročilému boji proti terorismu.⁷⁰

4.4 ANTIAMERIKANISMUS

Mnoho dnešních teroristů, včetně Usámy bin Láina, uvádí jako jeden z důvodů svého jednání právě palestinsko-izraelskou otázku. Není to však jediný faktor, zapříčiňující útoky na západní země. Radikálové nemohou také snést přítomnost nemuslimských, resp. amerických jednotek na Arabském poloostrově. Berou ji jako pošlapání svých svatých míst.⁷¹ Nenávist směrem k Západu a obzvláště pak k USA jako významného podporovatele Izraele je na arabském ostrově velice rozšířená a Izrael

⁷⁰ *Encyklopedie světový terorismus*. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4 s. 217

⁷¹ POHLY, Michael a Chalid DURÁN. *Usáma bin Ládin: a mezinárodní terorismus*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2001, 124 s., obr. příl. ISBN 80-721-7153-4. s.45

a USA jsou pro nespokojené araby „malý a velký Satan“, kteří pokračují v křížácké válce, a tu je nutné potírat. Návist proti západnímu světu se stupňuje. V roce 1998 provedl bin Ládín, který se již v minulosti přihlásil k několika teroristickým útokům, velice působivý teroristický útok. Členové jeho organizace Al-Káida provedli souběžně atentáty na americké ambasády v Keni a Tanzánii. Bin Ládín poté poskytl v Afgánistánu rozhovor pro ABC News, v němž sdělil, že vyzývá k zabíjení všech američanů: „...nerozlišujeme mezi těmi, kteří nosí uniformu a civilisty; všichni jsou cílem.“⁷²Následovníci bin Ládína vidí v jeho osobě paralelu se Saladinem, který ve 12. století dobil zpět Jeruzalém. Ten v té době trpěl pod nadvládou křížáků a Saladin ho této pokořující nadvlády zbavil. Ládín sám sebe do této role pasuje, také mu v tomto ohledu napomáhá fakt, že prezident Bush v jednom ze svých projevů hloupě mluvil o křížáckém tažení proti teroristům. Ačkoliv vzal Bush svůj výrok zpět, bin Ládín tohoto přehnutí bravurně využil a získal tak na svou stranu další přívržence.⁷³

4.4.1 AL KÁIDA

Organizace Al Káida byla založena Usámou bin Ládínem v roce 1989 v Afgánistánu. Sloužila mu jako řídicí, finanční a kontaktní orgán, který tvoří jednu celosvětově propojenou teroristickou síť. Tato skupina disponuje podle odhadů tajných služeb asi 5000 příslušníky. Zakládající muslimští bojovníci z Blízkého východu, pomáhali v počátcích bojovat proti sovětským okupantům Afgánistánu. Později se Al Káida spojila s egyptským Islámským džihádem, kterou organizoval Al-Zawáhirí. Skupiny už tehdy prohlašovaly, že usmrcovat Američany a jejich spojence je svatá povinnost všem muslimů.

⁷² BERGEN, Peter L. *Svatá válka: autentické svědectví o tajemném světě Usámy bin Ládína*. České vyd. 1. Praha: Cesty, 2002. ISBN 80-7181-643-4. S. 158

⁷³ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 25-28

Tato teroristická skupina je velice dobře organizovaná. Vertikální hierarchie je velice přísně střežená a v horizontální rovině spolupracuje s celou řadou teroristických buněk. Ty mají za úkol vykonávat bin Ládina přání nezávisle na sobě. Tato skupina dokázala provést největší teroristický útok v dějinách. Pomocí unesených letadel dokázali 11. září 2001 zasáhnout budovy světového obchodního centra v New Yorku a tyto objekty zničit. Při útocích zemřelo téměř 3000 lidí a jen 19 teroristů. Celá akce byla milníkem v dosavadním boji proti terorismu a USA v čele s prezidentem Bushem následně vyhlásili válku proti terorismu a v kontextu událostí vojensky napadli Irák a Afgánistán.⁷⁴

⁷⁴ ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5. s. 37-55

Praktická část

5 ISLÁMSKÝ MEZINÁRODNÍ TERORISMUS

5.1 CÍLE VÝZKUMU A FORMULACE VÝZKUMNÝCH OTÁZEK

Úkolem praktické části je zmapování názorů, postojů a znalosti problematiky islámského terorismu a jeho příčin mezi obyvateli České republiky. Za účelem sběru dat byl proveden kvantitativní výzkum metodou dotazníkového šetření.

Hlavním cílem dotazníkového průzkumu bylo zjištění odpovědí na následující hypotézy:

1. Česká populace nezná korán
2. Obyvatelé České republiky považují hrozbu teroristických útoků na ČR jako reálnou hrozbu
3. Převážná část respondentů nepovažuje Izraelsko-Palestinský konflikt jako možnou příčinu vzniku islámského terorismu
4. Většina české populace nezná pravý význam pojmu islamismus

5.2 METODOLOGIE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

V rámci realizace praktické části bakalářské práce bylo využito anonymního dotazníkového šetření, šířeného elektronickou podobou. Dotazník, který celkově obsahuje 12 otázek (2 volné, 10 uzavřených), byl volně přístupný oslovenými i dobrovolným respondentům. První tři otázky sloužily za účelem demografického rozdělení výzkumného vzorku (pohlaví, věk, nejvyšší dosažené vzdělání). Zbylé otázky se již týkaly samotného cíle šetření. V některých otázkách byla možnost definovat vlastní odpověď, čehož část dotazovaných využila, jak bude uvedeno níže. Sběr dat probíhal po dobu 72 hodin. Obsah dotazníku je uveden v přílohách práce.

5.3 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU

Za účelem realizace praktické části bakalářské práce byl vyhotoven dotazník na veřejném internetovém portálu *vyplnto.cz*⁷⁵. Nebyl zvolen cílový profil respondenta. Dotazník celkově vyplnilo 130 respondentů a byla dosažena návratnost 75,5 %. Zastoupení obou pohlaví je téměř vyrovnané, mírně ve prospěch žen (55 %). Věk respondentů se pohybuje v rozmezí 15-59 let, nejčastěji pak odpovídali dotazovaní ve věku 22 let (12 %). Necelá polovina výzkumného vzorku uvedla za své nejvyšší vzdělání střední s maturitou (48 %). Dotazníky jsou celkově zaměřeny na subjektivní názory respondentů.

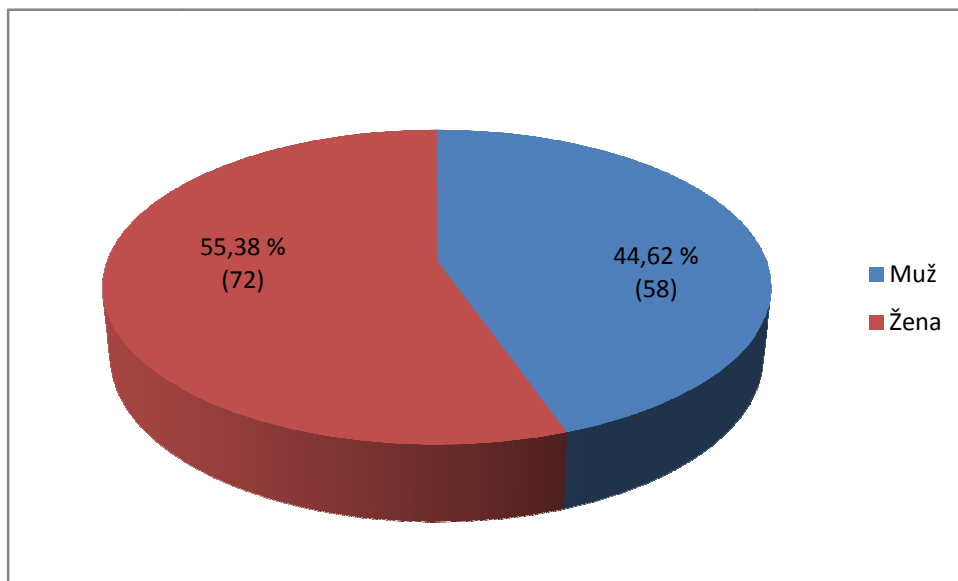
5.4 PREZENTACE VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Výsledky uvedené v této kapitole byly získány na základě dotazníkového šetření. Analýza zjištěných informací je rozdělena do podkapitol. Zobrazeny jsou v podobě grafů v procentuálním vyjádření.

Tvrzení o rovnoměrném zastoupení obou pohlaví mezi respondenty potvrzuje první otázka dotazníku. Mezi 130 respondenty byly 72 ženy, což tvoří mírnou většinu (55,38 %). Grafické znázornění odpovědí můžeme sledovat na *grafu 1* níže.

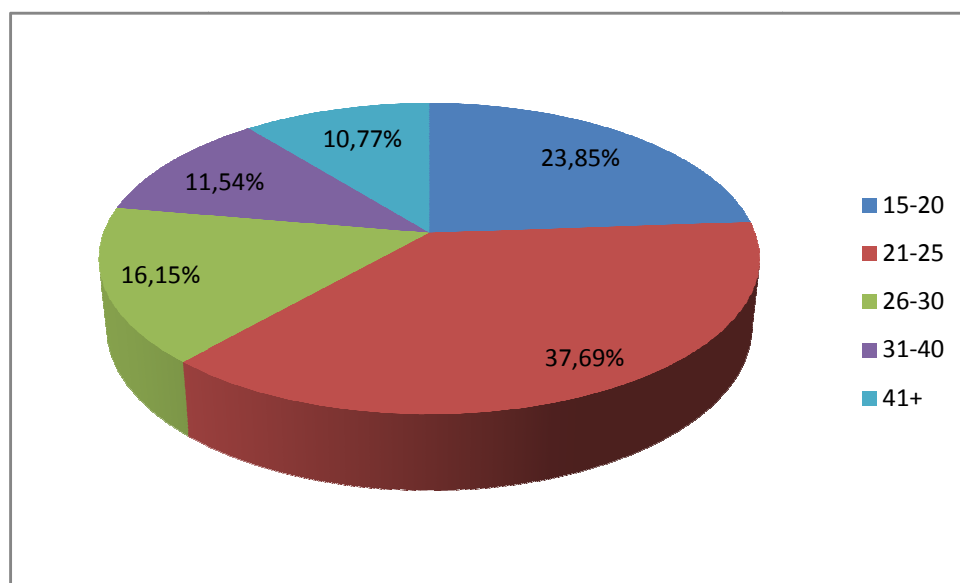
⁷⁵ www.vyplnto.cz

Graf 1 - Charakteristika respondentů podle pohlaví

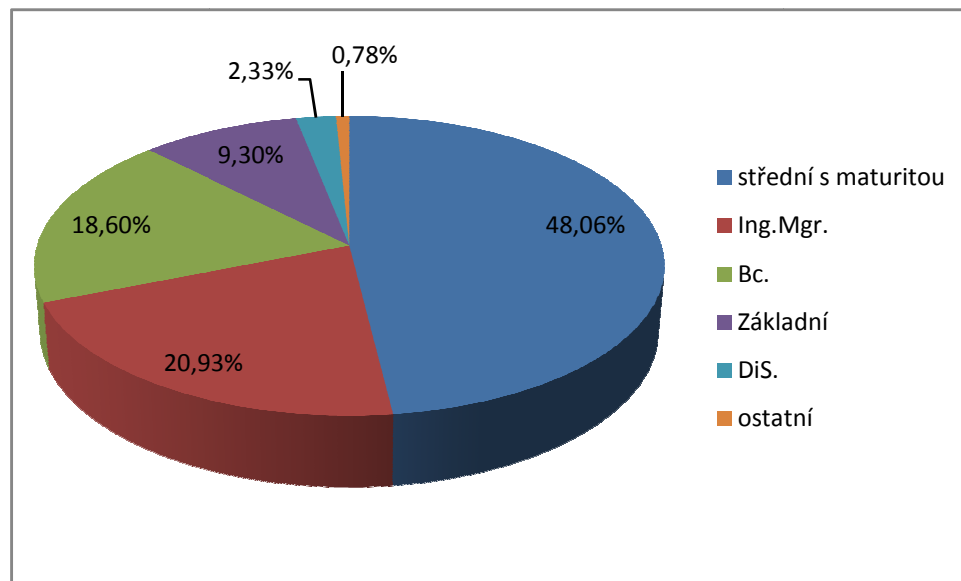
Graf 2 znázorňuje věkové rozložení dotazovaných. Nejčastěji respondent spadal do věkové kategorie 21-25 let (38 %), téměř čtvrtina oslovených byla z nejmladší kategorie 15-20 let. Nejméně byly zastoupeny starší věkové skupiny, jelikož pouze 11 % dotázaných bylo starší 40 let.

Graf 2 – Charakteristika respondentů podle věku

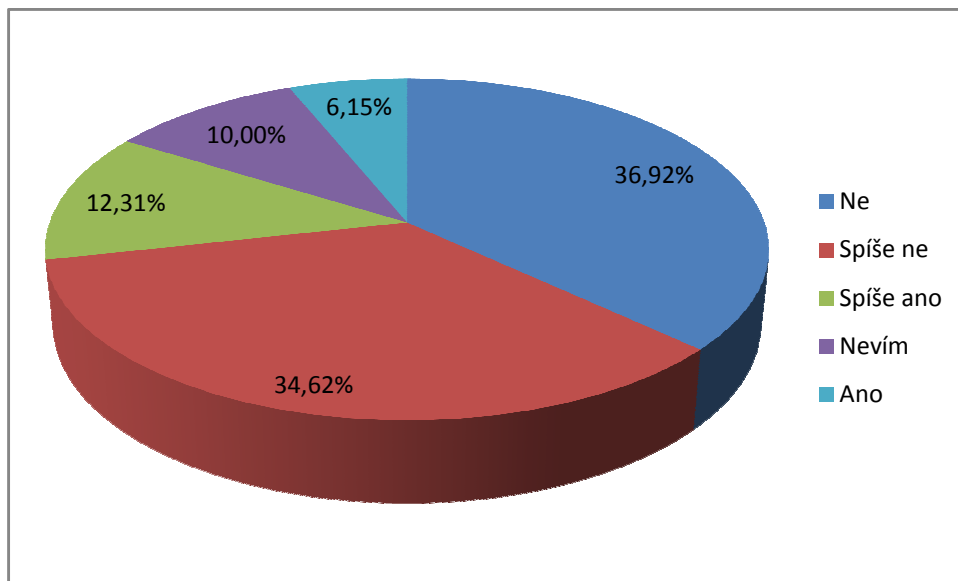
Graf 3 zobrazuje rozdělení výzkumného vzorku dle nejvyššího dosaženého vzdělání. Polovina respondentů (47,69 %) uvedla střední školu s maturitou. Předpokládáme, že většina dotazovaných, kteří uvedli jako nejvyšší dosažené vzdělání „střední s maturitou“, jsou studenty vysokých škol.

Graf 3 – Charakteristika respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání

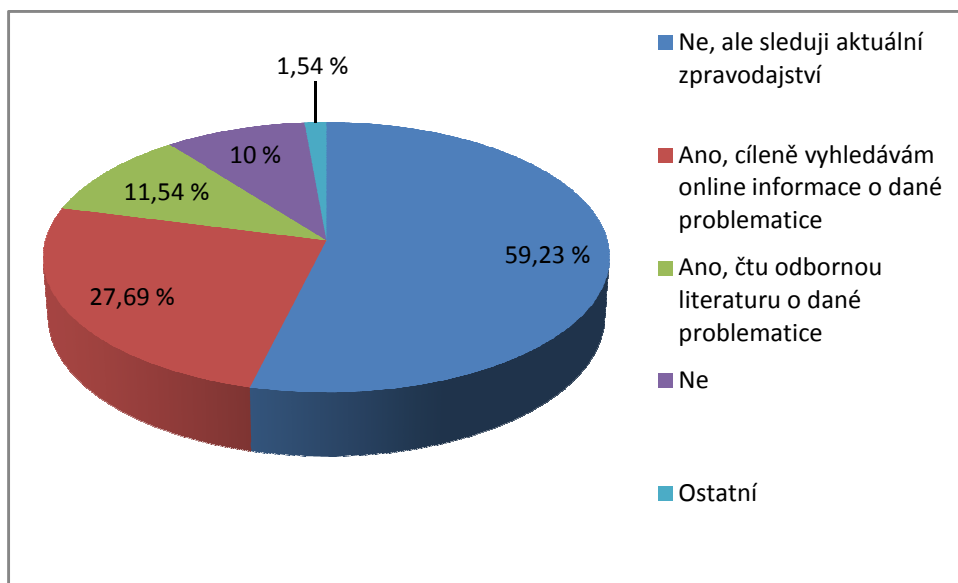
Čtvrtá otázka, zjišťovala postoj dotazovaných k rasismu. Na otázku „Považujete se za rasistu?“ uvedlo 72 % respondentů odpověď „ne“ či „spíše ne“. Můžeme tedy vyloučit zkreslení odpovědí v celém dotazníku v důsledku vědomé rasové nesnášenlivosti. Pouhých 8 respondentů (6,15 %) sami sebe považují za rasistu. Celou problematiku znázorňuje *graf 4* níže.

Graf 4 – Postoj respondentů k rasismu

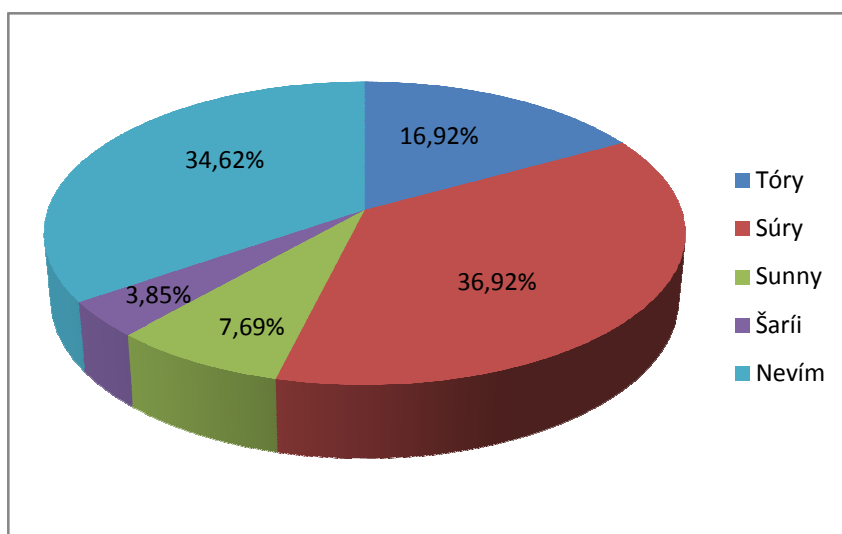
Aktivní zájem o problematiku islámského terorismu mezi respondenty monitorovala otázka č. 5. Nadpoloviční většina sledovaného vzorku uvedla, že se o danou problematiku zajímá pouze v rámci aktuálního zpravodajství. Z odpovědí naproti tomu také vyplývá, že čtvrtina (27,69 %) dotazovaných sleduje situaci nad rámec sdělení zprostředkovaných hlavními médii a cíleně si vyhledávají podrobnější informace. 12 % výzkumného vzorku si dokonce čte odbornou literaturu zaměřenou na toto téma. Na *grafu 5* níže vidíme odpověď „ostatní“, která reprezentuje studenty oboru s tímto souvisejícím.

Graf 5 - Zajímáte se cíleně o problematiku islámského terorismu?

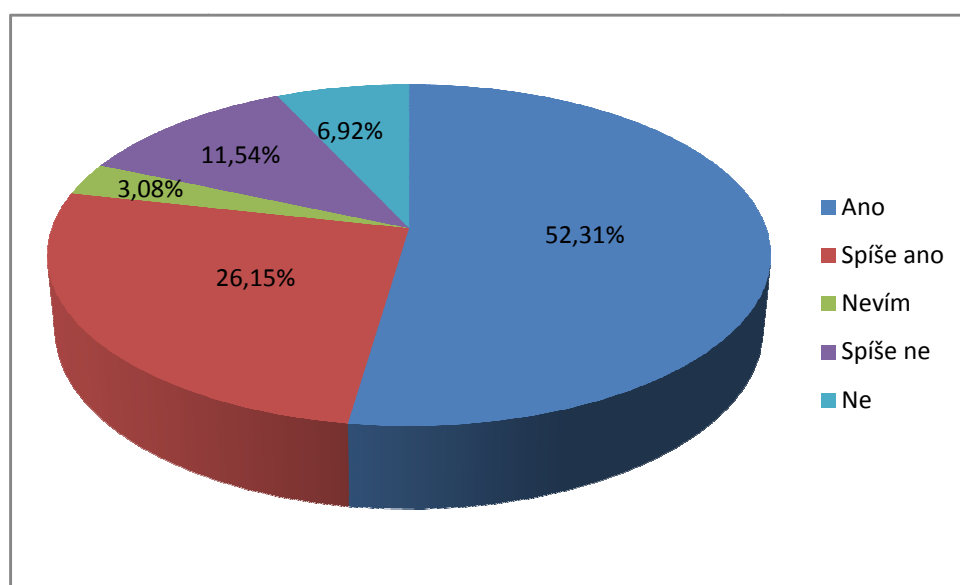
Graf 3 potvrzuje hypotézu č. 1: Česká populace nezná korán. Na otázku „na co se dělí korán,“ třetina dotázaných uvedla, že neví. Další třetina (36,92 %) pak uvedla správnou odpověď „súry“. Zbylá třetina odpověděla chybně. Například 17 % respondentů označila jako části koránu Starý zákon bible – Tóru. Správné určení částí koránu lze považovat za ukazatel toho, zdali má dotýčený alespoň jisté znalosti koránu.

Graf 6 - Na co se dělí korán?

Jak lze pozorovat na *grafu 7* níže, téměř 80 % respondentů považuje pronikání islámské kultury na evropský kontinent jako hrozbu. Naprosto bez obav se cítí pouze 6 % dotázaných. Můžeme pouze polemizovat, zdali za to může zvýšený zájem médií o problematiku uprchlíků z islámských států v současnosti a poukazování na negativní jevy s tím spojené. Pokud ano, můžeme říci, že zvýšený zájem médií o dané téma v obyvatelstvu vyvolává pocit ohrožení a mohl by vést i k jistému druhu islamofobie⁷⁶.

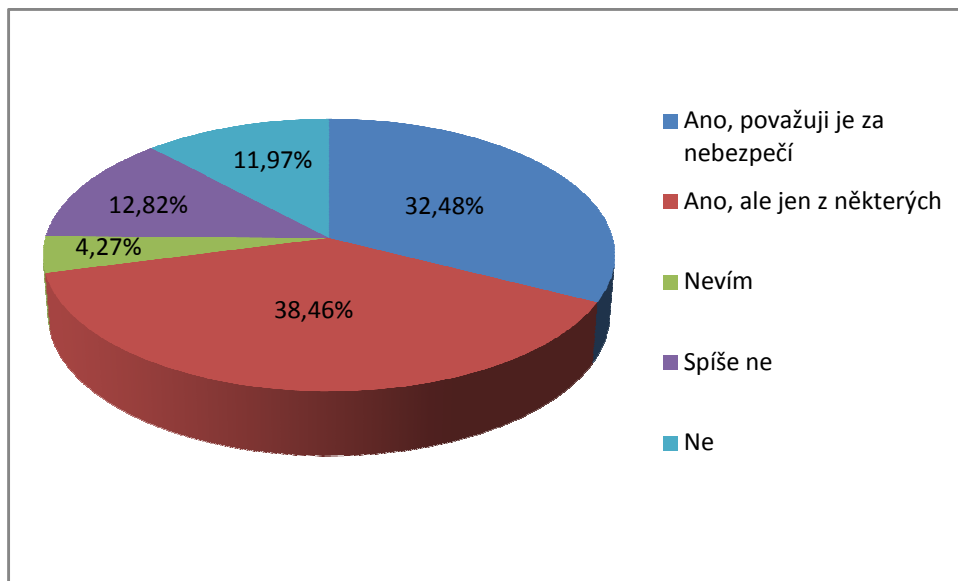
Graf 7 - Vnímáte pronikání islámské kultury do Evropy jako hrozbu?

Graf 8 přispívá k potvrzení teorie, která byla nadnesena u *grafu 7*, zobrazeném výše. Za jistý projev islamofobie lze považovat fakt, že 71 % dotazovaných uvedlo, že cítí obavy z muslimů. Nadpoloviční většina z oněch 71 % však uvádí, že strach mají pouze z některých jedinců. Nepovažují tak všechny muslimy za hrozbu. 12 % respondentů pak muslimy nepovažuje za nebezpečí. Zanedbatelná 4 % dotázaných nemá názor.

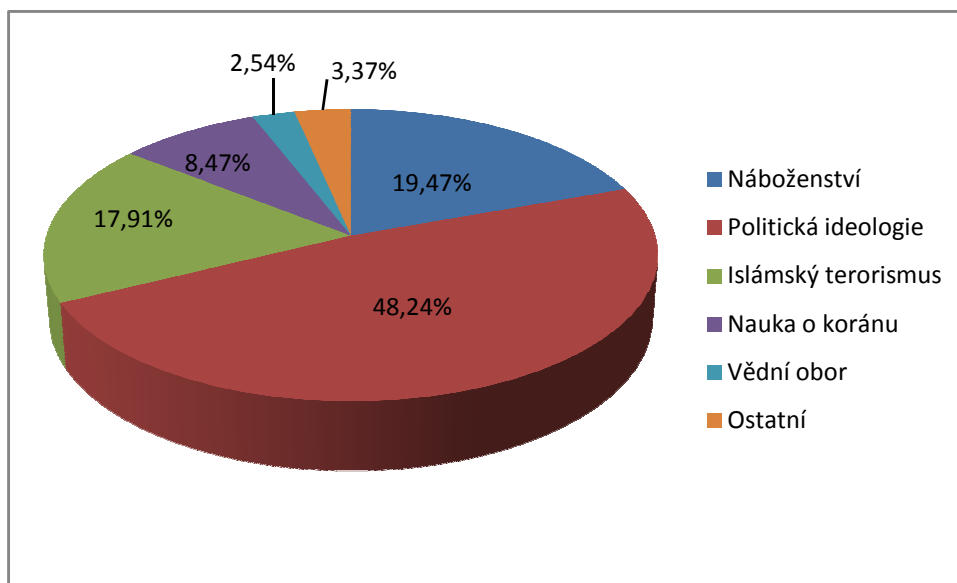
⁷⁶ Oxford English Dictionary. <http://www.oed.com/view/Entry/248449?>

Graf 8 - Máte strach z muslimů?

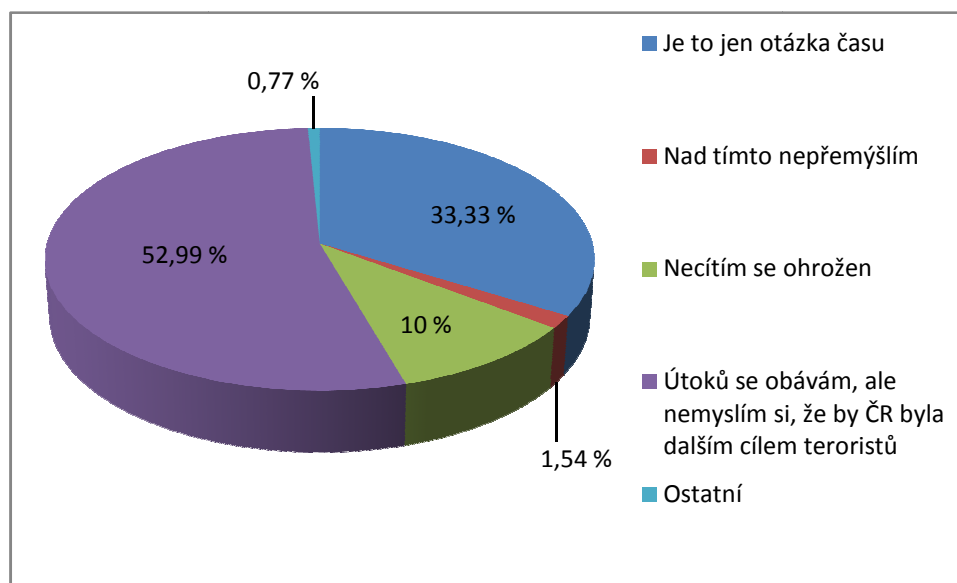
Graf 9 vyvrací hypotézu č. 4: Většina české populace nezná pravý význam pojmu islamismus. Správně ho definovala pouze necelá polovina respondentů (48,24 %). S náboženstvím (islámem) tuto ideologii zaměnila pětina výzkumného vzorku. Z dotazníku vyplývá, že celých 18 % pod termínem *islamismus* rozumí terorismus. 8 % označilo chybnou odpověď „nauka o koránu“. Možnost vlastní odpovědi využila pouze 3 % dotázaných, uvedla např. „doktrína“, „demagogie“, „sekta“.

Graf 9 - Co podle Vás znamená pojem islamismus?

Desátá otázka měla za cíl potvrdit, či vyvrátit hypotézu č. 2: Obyvatelé České republiky považují hrozbu teroristických útoků na ČR jako reálnou hrozbu (viz. Kap. 5.1). *Graf 10* níže zobrazuje odpovědi výzkumného vzorku. Více než polovina dotázaných (52,99 %) se útoků obává, ale nepovažují Českou republiku za další cíl teroristů. 10 % vzorku se dokonce necítí nijak ohrožena. Reálné ohrožení cítí pouze třetina respondentů (33,33 %). Dva respondenti uvedli, že nad tímto tématem vůbec nepřemýšlí. Jeden dotázaný využil možnosti definování vlastní odpovědi a napsal: „je to jen otázka času, ale nemyslím, že to musí být nutně islamističtí teroristé“.

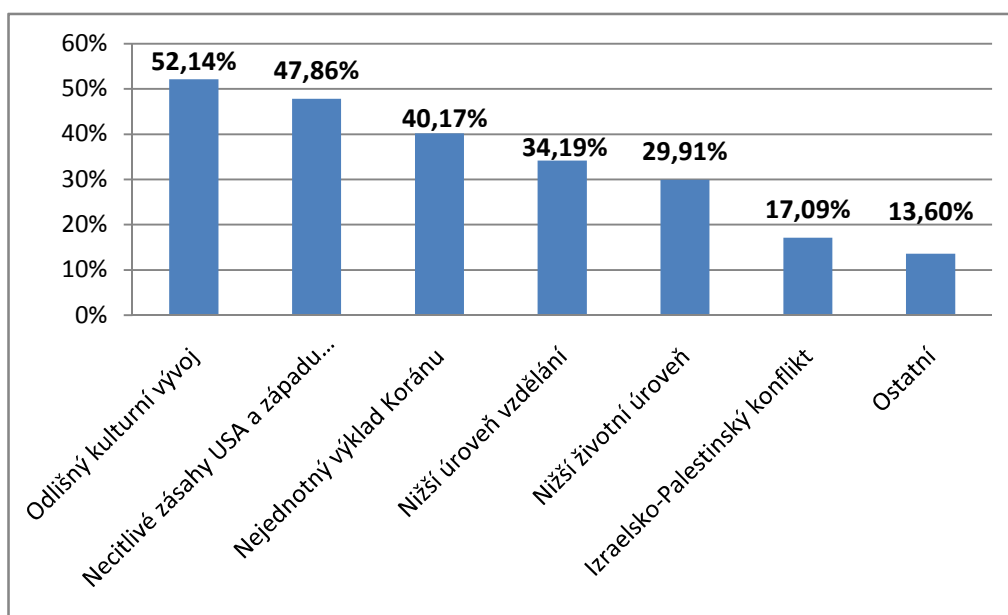
Graf 10 - Považujete možnost teroristických útoků na ČR jako reálnou hrozbu?

Graf 11 zobrazuje názory respondentů na možné příčiny vzniku islámských teroristických skupin. Jako odpověď bylo možno volit více možností. Každý z dotazovaných si mohl vybrat libovolný počet odpovědí, které považuje za správné, popřípadě doplnit vlastní ideu. V důsledku toho nabývají jednotlivé složky *grafu 11* vysokých hodnot. Otázka č. 11 potvrzuje hypotézu 3: „Převážná část respondentů nepovažuje Izraelsko-Palestinský konflikt jako možnou příčinu vzniku islámského terorismu“. Jak je zobrazeno níže, většina výzkumného vzorku opravdu nepovažuje Izraelsko-Palestinský konflikt jako jednu z hlavních příčin vzniku islámského terorismu. I přes skutečnost, že bylo možné označit za správné více odpovědí, pro odpověď „Izraelsko-Palestinský konflikt“ se rozhodla pouze šestina respondentů (17,07 %). Tím se tato odpověď stává nejméně označovanou, hned po možnosti definice vlastní odpovědi. Více než polovina dotázaných (52,14 %) označila jako příčinu vzniku islamistických teroristických skupin odlišný kulturní vývoj. Odpověď „Necitlivé zásahy USA a západu do vnitřní politiky jiných států,“ z nich zvolilo 48 %. Třetí nejčastější odpověď byla „*nejednotný výklad koránu*“ (40,17 %), obsahující sporné pasáže, které mají nejednotný výklad a každý věřící si je tak si může vyložit jinak, popřípadě si je uzpůsobit svým cílům (např. vůdci extremistických skupin). Bezspornou vysokou

hodnotou disponuje možnost odpovědi „nižší úroveň vzdělání“ (34,19 %), což je více než třetina. Tuto odpověď respondenti zařadili před možnost „nižší životní úroveň,“ z čehož vyplývá, že většina respondentů považuje vzdělání za důležitější než životní úroveň. Sloupec „ostatní“ reprezentuje odpovědi typu: „touha po moci, islám je zlo samo o sobě, islamizace Evropy či cizí ekonomické zájmy...“

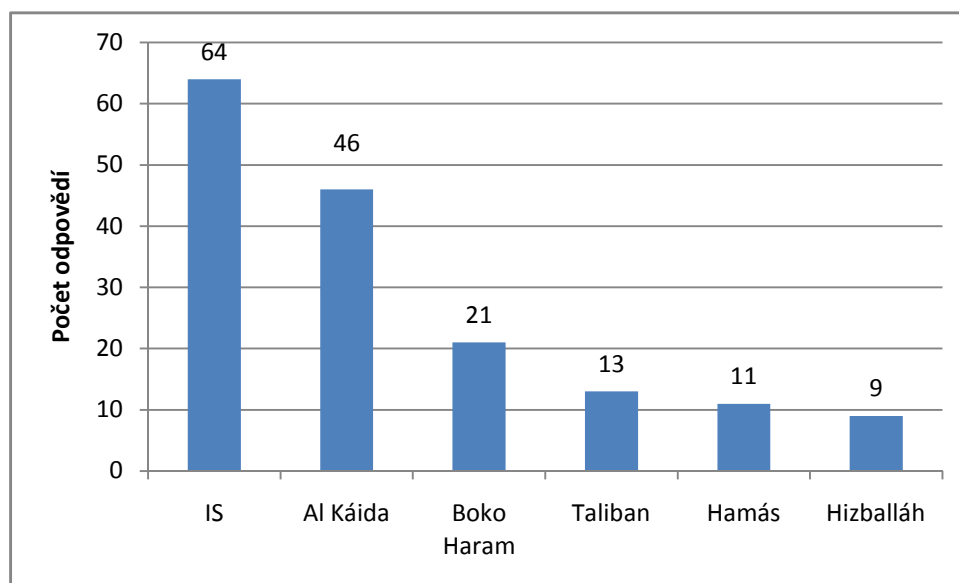
Graf 11 - Co je podle Vás příčinou vzniku islamistických teroristických skupin?

Otázka 12 slouží jako orientační, monitorovala znalosti respondentů o islámských teroristických skupinách. Odpověď byla volná, dotazovaní měli za úkol uvést co nejvíce islamistických teroristických organizací. Vzhledem k faktu, že se jednalo o povinnou otázku a bez jejího zodpovězení nebylo možné dotazník odeslat kompletně vyplněný, 14 respondentů (10,76 %) zvolilo možnost předčasného ukončení výzkumu. Čtvrtina odpověděla nevíím nebo si nevzpomněla na žádnou z teroristických skupin. Ze zbylých odpovědí bylo do *grafu 12* níže zahrnuto 6 nejčastěji zmiňovaných. Výsledky mohou být zřesleny aktuálním děním ve světě a postojem medií. Důkazem tohoto tvrzení je skutečnost, že nejčastěji uváděnou organizací je Islámský stát (64x), který stojí za mnoha útoky v uplynulých měsících. Druhou nejčastěji zmiňovanou skupinou je Al káida (46x), která má na svědomí útoky na Spojené státy americké z 11. září. Zhruba se shodnými počty do tabulky zasahují Talibán (13x), Hamás (11x) a Hizballáh (9x).

Poslední vícekrát zmíněnou teroristickou organizací je Boko Haram, kterou zmínilo 21 respondentů. V grafu nejsou graficky znázorněny odpovědi, které nebyly uvedeny více jak čtyřikrát. Mezi tyto odpovědi patří al-Nusrá, PIJ, Brigády mučedníků, Aš-Šabáb, Muslimské bratrstvo, apod.

Graf 12 - Pokuste se, prosím, vyjmenovat co nejvíce islámských teroristických organizací.

5.5 ZÁVĚRY ŠETŘENÍ

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zmapovat povědomí, názory a postoje české populace k tématu islamistický terorismus.

Hypotéza 1. Česká populace nezná korán.

Hypotéza byla dotazníkovým šetřením potvrzena.

Většina z výzkumného vzorku nedokázala identifikovat základní části, na které se dělí Korán. Z celkového počtu dotázaných pouze třetina odpověděla správně. Téměř stejné procento respondentů přiznalo, že neví odpověď na danou otázku. Zbývá třetina zvolila jiné možnosti, tedy odpověděli nesprávně. Z toho lze vyvodit závěr, že česká populace nezná korán.

Hypotéza 2. Obyvatelé České republiky považují hrozbu teroristických útoků na ČR jako reálnou hrozbu.

Tato hypotéza nebyla dotazníkovým šetřením potvrzena.

Česká populace se dle nashromážděných dat možného teroristického útoku ze stran radikálů obává, ovšem Českou republiku nepovažují za jejich primární cíl. Předpokládáme, že si většina z nich myslí, že vliv a význam České republiky na mezinárodním poli není velký. Zároveň svou neagresivní zahraniční politikou a postoji nedává potencionálním útočníkům záminky k radikálním akcím. Desetina respondentů se necítí být ohrožena. Naproti tomu celá třetina dotázaných považuje útok teroristů na našem území pouze jako otázku času. Zcela zanedbatelné minimum uvedlo, že o této možnosti vůbec nepřemýšlí.

Hypotéza 3. Převážná část respondentů nepovažuje Izraelsko-Palestinský konflikt jako možnou příčinu vzniku islámského terorismu.

Tato hypotéza byla dotazníkovým šetřením potvrzena.

Převážná většina výzkumného vzorku považuje odlišný kulturní vývoj za hlavní příčinu vzniku islamistických teroristických skupin. Téměř stejné procento lidí vidí necitlivé zásahy USA a západu do vnitřní politiky jiných států jako další příčinu. Následuje názor, že za vznikem teroristických skupin stojí nejednotný výklad koránu, kterým si teroristé ospravedlňují své násilné činy. Jako další z příčin, označenou třetinou dotázaných, je nižší úroveň vzdělání. Zhruba na stejné úrovni se pohybuje i počet odpovědí, že na vině je nižší životní úroveň. Izraelsko-Palestinský konflikt vybrala jako jednu z příčin pouze šestina respondentů. Jedinou méně volenou variantou byla možnost definice vlastní odpovědi. Jejich výpovědní hodnota je však nevalná.

Hypotéza 4. Většina české populace nezná pravý význam pojmu islamismus.

Tato hypotéza byla dotazníkovým šetřením potvrzena.

Dotazníkové šetření odhalilo, že celá jedna pětina z dotazovaných zaměňuje pojem islamismus s náboženstvím, tedy islámem. Další necelá pětina považuje islamismus za souhrnný název pro islámský terorismus. Jisté procento lidí vidí pod tímto názvem nauku o koránu. Správně islamismus definovalo 48 % respondentů, což je vysoký podíl,

ale v celkovém součtu se nejedná o nadpoloviční většinu, která byla nastavena jako parametr v hypotéze 4.

6 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo objasnění možných příčin vzniku islámského terorismu a zmapování povědomí obyvatel České republiky o dané problematice. V důsledku aktuálního dění ve světě (uprchlíci, Sýrie, teroristické útoky na Paříž, apod.), mohou být výsledky praktické části práce, kterou představuje dotazníkové šetření, mírně zkreslené.

V první kapitole teoretické části práce byl vysvětlen význam slova terorismus a popsány jeho formy. Terorismus byl shledán jako jev, který s rostoucí globalizací nabývá na síle a množí se útoky radikálních skupin, které tímto prosazují své zájmy a cíle. Předpokládá se, že se tento způsob nátlaku na ústřední osoby a mocnosti bude v budoucnu opakovat, zdokonalí se organizace a zefektivní se metody.

Z kapitoly „Kořeny teroru v islámském fundamentalismu“ je jasně patrné, že se islamisté navracejí k původnímu přísnému dodržování zásad své víry. Zasazují se o striktní dodržování práva bez výjimek a kompromisů. Snaží se o prosazení práva šaría v plošném měřítku mezi všemi muslimy a zneužívají korán k ospravedlnění svých činů. Dále se tato část zabývá sociální příslušností aktérů – teroristů. Z historických podkladů je patrné, že se k násilí, jako prostředku vyjednávání, uchýlovala vždy menšinová část radikálních extremistů, kteří lpěli na principech fundamentalismu.

Třetí kapitola této bakalářské práce upozorňuje na vztah náboženství, respektive jeho extrémních forem a teroristů. Poukazuje na mnohovýznamnost výkladu náboženských knih, které pak mohou podporovat boj proti bezvěrcům, či cizí okupační síle, za kterou muslimové často považují USA a Izrael. Dále zde byl popsán termín Džihád, několik možností jeho významu a zneužití tohoto pojmu jako výzvy k boji právě proti bezvěrcům. Vzhledem ke skutečnosti, že morální zásady islámské víry terorismus spíše vylučují, zůstává užívání násilí z náboženských důvodů spíše výsadou menšinových radikálních skupin.

Poslední kapitola teoretické části se zabývá příčinami terorismu z nacionalistických důvodů. Velká část zainteresovaných muslimů vnímá založení Izraele za další pokus o kolonizační nadvládu, ke které tak nechovají patřičnou důvěru a respekt. V krátkém

časovém úseku bylo vytvořeno mnoho hnutí, která usilovala o osvobození území zvané Palestina od izraelské nadvlády. I nadále zůstává nevyřešená otázka palestinských uprchlíků, kteří byli nuceni opustit své domovy před násilím ze strany některých radikálních sionistických skupin. Dále z kapitoly vyplývá, že mnoho radikálních teroristických organizací používá tuto skutečnost jako záminku a ospravedlnění svých aktivit.

Práce si kladla za cíl objasnit příčiny mezinárodního islámského terorismu a ty pak shledává v kombinaci důsledků chudoby a zaostalosti částí islámského světa v kontextu s doslovným výkladem koránu, jež má za následek radikalizaci jeho vyznavačů. Dalším důvodem je obsazení svatých míst Islámu, vznikem Izraele, což muslimové vnímají jako nesmiřitelnou nespravedlnost. Téměř každá teroristická skupina uvádí osvobození těchto oblastí od nadvlády bezvěrců jako svůj hlavní cíl, některé pak vznikly jen pro tento účel. Izrael není v jejich logice jediným nepřítelem, chtějí zasáhnout a poškodit také jeho spojence a vůbec každého nemuslimského dobyvatele této oblasti.

Praktická část bakalářské práce se zakládá na kvantitativním výzkumu prostřednictvím dotazníkového šetření. Otázky vedly k potvrzení tří ze čtyř stanovených hypotetických otázek.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Encyklopedie světový terorismus. Vyd. 1. Praha: Svojtka, 2001, 536 s. ISBN 80-723-7340-4.

KŘIKAVOVÁ, Adéla. *Islám: ideál a skutečnost*. 2., rozš. a aktualizované vyd., (v nakl. Baset 1.). Praha: Baset, 2002, 311 s. ISBN 80-862-2371-X.

ČEJKA, Marek. *Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*. Vyd. 1. Brno: Barrister, 2007, 223 s. ISBN 978-808-7029-190.

KROPÁČEK, Luboš. *Islám a Západ: historická paměť a současná krize*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2002, 197 p. ISBN 80-702-1540-2.

ULFKOTTE, Udo. *Hrozba terorismu: islamisté a jejich tajná síť*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2003, 270 s. ISBN 80-249-0162-5.

KROPÁČEK, Luboš. *Blízký východ na přelomu tisíciletí: dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1999, 284 s. Moderní dějiny, sv. 2. ISBN 80-702-1298-5.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909.

KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, 263 s. ISBN 80-702-1168-7.

MENDEL, Miloš. *S puškou a Koránem: pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu*. Vyd. 1. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008, 241 s. ISBN 978-80-85425-63-5.

TUREČEK, Břetislav. *Nesvatá válka o Svatou zemi: málo známá zákoutí nelítostného boje mezi Židy a Araby*. Vydání první. 287 pages. ISBN 80-242-3157-3.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010, 397 s. ISBN 978-802-4617-909.

HÜBSCH, Hadayatullah. *Fanatičtí bojovníci ve jménu Alláha: kořeny islámského teroru*. České vyd. 1. Praha: Naše vojsko, 2002, 123 s. ISBN 80-206-0609-2.

TUREČEK, Břetislav. *Nesvatá válka o Svatou zemi: málo známá zákoutí nelítostného boje mezi Židy a Araby*. Vydání první. 287 pages. ISBN 80-242-3157-3.

POHLY, Michael a Chalid DURÁN. *Usáma bin Ládín: a mezinárodní terorismus*. Vyd. 1. Brno: Jota, 2001, 124 s., obr. příl. ISBN 80-721-7153-4.

BARŠA, Pavel. *Západ a islamismus: střet civilizací, nebo dialog kultur?*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2001, 188 p. ISBN 80-859-5996-8.

ČEJKA, Marek. *Izrael a Palestina - Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. 2. vyd. Praha : Barrister&Principal, 2007. ISBN 978-80-87029-16-9.

BERGEN, Peter L. *Svatá válka: autentické svědectví o tajemném světě Usámy bin Ládína*. České vyd. 1. Praha: Cesty, 2002. ISBN 80-7181-643-4.

MENDEL, Miloš a Hana POSPÍŠILOVÁ. *Náboženství v boji o Palestinu: judaismus, islám a křesťanství jako ideologie etnického konfliktu*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 2000. ISBN 80-7108-189-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

BÍLKOVÁ, Veronika. MEZINÁRODNÍ VZTAHY. *Islám a terorismus na blízkém východě* [online]. <https://mv.iir.cz/article/view/41>. [cit. 2015-04-10].

SEZNAM ZKRATEK

- ČR - Česká republika
- USA - Spojené státy americké
- OSN - Organizace spojených národů
- OOP- Organizace pro osvobození Palestiny

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Charakteristika respondentů podle pohlaví.....	45
Graf 2 – Charakteristika respondentů podle věku	45
Graf 3 – Charakteristika respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání.....	46
Graf 4 – Postoj respondentů k rasismu	47
Graf 5 - Zajímáte se cíleně o problematiku islámského terorismu?	48
Graf 6 - Na co se dělí korán?	48
Graf 7 - Vnímáte pronikání islámské kultury do Evropy jako hrozbu?.....	49
Graf 8 - Máte strach z muslimů?	50
Graf 9 - Co podle Vás znamená pojem islamismus?	51
Graf 10 - Považujete možnost teroristických útoků na ČR jako reálnou hrozbu?.....	52
Graf 11 - Co je podle Vás příčinou vzniku islamistických teroristických skupin?	53
Graf 12 - Pokuste se, prosím, vyjmenovat co nejvíce islámských teroristických organizací.....	54

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A

Dotazník.....I

Příloha A – Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Michal Tůma, studuji na Univerzitě Jana Amose Komenského v Praze a zpracovávám závěrečnou bakalářskou práci na téma Mezinárodní islámský terorismus a informovanost obyvatel ČR. Dovoluji si Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku, ve kterém zjišťuji informovanost obyvatel o problematice příčin islámského terorismu. Dotazník je určen pro všechny respondenty. Výsledky použiji do své bakalářské práce na téma „Příčiny islámského mezinárodního terorismu a informovanost obyvatel ČR o této problematice“. Děkuji za sdílnost a strávený čas nad otázkami a přeji hezký den.

Islám a terorismus

1. Jste – muž, žena

2. Jaký je Váš věk?

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Střední s maturitou
- Vyšší odborné
- Bc.
- Ing./Mgr.
- Jiné

4. Považujete se za rasistu

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

5. Zajímáte se cíleně o problematiku islámského terorismu?

- Ne, ale sleduji aktuální zpravodajství
- Ne

- Ano, cíleně vyhledávám informace o dané problematice
 - Ano, čtu odbornou literaturu o dané problematice
 - Vlastní odpověď
6. **Na co se dělí korán?**
- Tóry
 - Súry
 - Šarií
 - Sunny
 - Nevím
7. **Vnímáte pronikání islámské kultury do Evropy jako hrozbu?**
- Ano
 - Spíše ano
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Ne
8. **Máte strach z muslimů?**
- Ano, ale jen z některých
 - Ano, považuji je za nebezpečí
 - Nevím
 - Spíše ne
 - Ne
9. **Co podle Vás znamená pojem islamismus?**
- Náboženství
 - Politická ideologie
 - Nauka o koránu
 - Islámský terorismus
 - Vědní obor

- Vlastní odpověď

10. Považujete možnost teroristických útok na ČR jako reálnou hrozbu?

- Je to jen otázka času
- Útoků se obávám, ale nemyslím si, že by ČR byla dalším cílem teroristů
- Necítím se ohrožen
- Nad tímto nepřemýšlím
- Vlastní odpověď

11. Co je podle Vás příčinou vzniku islamistických teroristických skupin

- Odlišný kulturní vývoj
- Nejednotný výklad koránu
- Izraelsko-palestinský konflikt
- Necitlivé zásahy USA a Západu do vnitřní politiky jiných států
- Nižší životní úroveň
- Vlastní odpověď

12. Pokuste se, prosím, vyjmenovat co nejvíce islámských teroristických organizací (skupin)

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Michal Tůma

Obor: Bezpečnostní studia

Forma studia: kombinované

Název práce: Mezinárodní islámský terorismus a informovanost obyvatel ČR

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 63

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 17

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 1

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Petr Sak CSc.